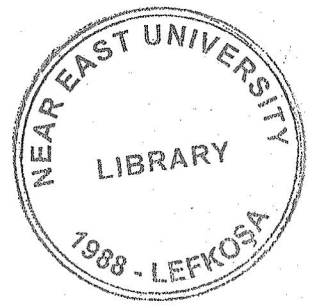

K.K.T.C.

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EGİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK HİZMETLERİ
ANA BİLİM DALI

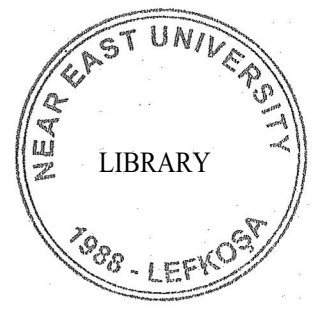
KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ LİSE ÖĞRENCİ
VELİLERİNİN PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK
HİZMETLERİNDEN BEKLENTİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ALİ YAKAR

DANIŞMAN: DOÇ. DR. AYDIN ANKAY

LEFKOŞA - 2003

Eğitim **Bilimleri** Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Ali Yakar tarafından hazırlanan "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Lise
Öğrenci Velilerinin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentileri"
adlı bu çalışma jürimiz tarafından Rehberlik ve Psikolojik Danışmalık Hizmetleri
Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Halil AYTEKİN

Üye : Doç. Dr. Aydın ANKAY(Danışman) ;<J _ _ _

Üye : Dr. Müge BEİDOÖLU ,/Q..A..8-eA "dıt2jfu

ONAY

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.1.6.lsf.12003

Yrd. Doç. Dr. Aİtet PEHLİVAN

Enstitü/Jdür Yardımcısı

ÖN SÖZ

Günümüzde artık psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri eğitime giderek önem kazanmaya başlamıştır. Bilim ve teknoloji alanındaki gelişme ve değişimler, iletişimi de etkilemiş ve bunun sonucu fiziksel sağlık yanında ruh sağlığı da üzerinde önemle durulan konulardan biri durumuna gelmiştir. Yaşanı karmaşıklaştıkça bireyler bir çok sorunla karşı karşıya kalmış, seçimler yapmak, kararlar almak, kendini geliştirmek, çevreye uyum sağlamak zorunda kalmışlardır. Genç kuşakların beden ruh sağlığını korumada, onların uyum gücünü artırmada çağdaş eğitim, öğretim ve yönetim işlevlerinin arasına yeni bir boyut olan "Öğrenci Kişilik Hizmetleri"ni katmak zorunda kalmıştır.

Rehberlik hizmetlerinin istenilen başarıya ulaşması, rehber öğretmenle birlikte kurum yöneticilerin, öğretmenlerin,okuldaki diğer personelin ve velilerin birlikte uyum içinde çalışmasına bağlıdır. Diğer bir deyişle rehberlik hizmetleri bir ekip çalışmasını içerir. İşte bu ekip içinde önemli bir yere sahip olan velilerin rehberlik hizmetlerine olan katkıları da oldukça önemli görülmektedir.

Öğrenci günün kısa bölümünü okulda, geriye kalan uzun bölümünü ise evde, ailesinin yanında geçirmektedir. Bu yüzden ailenin çocuk üzerindeki etkisi büyüktür. Okulda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin sunulmasında öğrenciyi ailesinden soyutlamanın mümkün olamayacağı düşünülürse, veli ile işbirliği yapmanın önemi bir kez daha söz konusu olmaktadır. Dolayısı ile Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetlerinde hedeflenen sonuçların elde edilmesi için velilerin de bu hizmetlerden beklentilerinin bilinmesi gerekmektedir.

Araştırma ile lisede öğrenim gören öğrencilerin velilerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentileri bazı değişkenler açısından incelenmektedir. Araştırma sonucunda velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentileri ile ilgili bulgular elde edilmiştir. Bu bulgulara göre okullarda velilere

yönelik düzenlenecek psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini tanıtma programlarının velilerin beklentilerinde olumlu etkileri olabileceği umulmaktadır.

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde görüş ve yardımlarını esirgemeyen danışmanım sayın Doç. Dr. Aydın ANKAY' a, bilgi birikiminden yararlandığım sayın Doç. Dr. Halil AYTEKİNE' e, içten teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmanın istatistiksel işlemlerinde sonuçları kısa sürede ulaşmamı sağlayan, her türlü görüş ve desteğini benimle paylaşan Atatürk Öğretmen Akademisi öğretim görevlisi Dr. Müge BEİDOÖ-LU'na sonsuz teşekkür ederim.

Ayrıca dolaylı veya doğrudan yardım gördüğüm tüm arkadaşlarıma ve araştırmaya katılan velilere teşekkür ederim.

Ali YAKAR
Lefkoşa, 2003

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖNSÖZ	I
İÇİNDEKİLER.....	III
TABLolar LİSTESİ.....	V
ÖZET.....	VII
ABSTRACT	.IX
 BÖLÜM I: GİRİŞ	1
Problem Durumu	1
Problem Cümlesi	12
Alt Problemler	12
Araştırmanın Önemi	13
Sayıtlılar	14
Sınırlılıklar	15
Tanımlar	15
 BÖLÜM II: ALANDAKİ BENZER ARAŞTIRMALAR	17
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden	
Beklentilere İlişkin Açıklamalar	17
Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	19
Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	21
 BÖLÜM III: YÖNTEM	29
Araştırma Modeli	29
Evren	29
Ömeklem	30
Veri Toplama Araçları	31
I .Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden	
Beklentiler Anketi	31
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden	

Beklentiler Anketinin Geliştirilmesi	32
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden	
Beklentiler Anketinin Geçerlilik Çalışması	33
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden	
Beklentiler Anketinin Güvenirlik Çalışması	34
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden	
Beklentiler Anketinin Puanlanması	34
2.Kişisel Bilgi Formu	35
Verilerin Toplanması	35
Verilerin İstatistiksel Analizi	36
 BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUMLAR	 37
1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	37
2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	49
3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	50
4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	54
5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	57
6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	61
 BÖLÜM VI: SONUÇLAR VE ÖNERİLER	 63
Sonuçlar	63
Öneriler	64
KAYNAKÇA	65
EKLER	71
Ek- 1 Açıklama	72
Ek-2 Velilerin Psikolojik Danışma ve Rehberlik	
'Hizmetinden Beklentileri Anketi	73
Ek-3 Kişisel Bilgi Formu	75
Ek-4 İzin Belgesi	76

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1.Ömeklemi Oluşturan Velilerin Çocuklarının Okuduğu Okullara Göre Sayısal Dağılımı.	30
Tablo 2.Velilerin Psikolojik Danışma.ve Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Beklentilerinin Sayı.veYüzdeleri	38
Tablo 3.Velilerin Cinsiyetine Göre Sayısal Dağılımı ile Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklenti Puanlarının Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t-testi Sonuçları.	49
Tablo 4.Velilerin Öğrenim Düzeylerine Göre Sayısal Dağılımı ile Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklenti Puanlarının Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları	51
Tablo 5.Velilerin Öğrenim Düzeylerine Göre Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklenti Puanlarına İlişkin Varyans Analizi	51
Tablo 6.Öğrenim Düzeylerine Göre Velilerin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklenti Puanları Üzerinde Uygulanan t-testi Sonuçları	52
Tablo 7.Velilerin Mesleklerine Göre Sayısal Dağılımı ile Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklenti Puanlarının Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları	54
Tablo 8.Velilerin Mesleğine Göre Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklenti Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları.	55

Tablo 9.Mesleklerine Göre Velilerin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklenti Puanları Üzerinde Uygulanan t-testi Sonuçları.	55
Tablo 10.Velilerin Çocuklarına Karşı Tutumlarına Göre Sayısal Dağılımı ile Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklenti Puanlarının Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları.	57
Tablo 11.Velilerin Çocuklarına Karşı Benimsedikleri Tutumlarına Göre Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklenti Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	58
Tablo 12.ÇocuklarınaKarşı Benimsedikleri Tutumlarına Göre Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklenti Puanı Üzerinde Uygulanan t-testi Sonuçları	59
Tablo 13.Velilerin Çocuklarını Gönderdikleri Okul Türüne Göre Sayısal Dağılımı ile Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklenti Puanlarının Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t-testi Sonuçları	61

ÖZET

Bu araştırmada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Lefkoşa merkezindeki liselerde çocuğu öğrenim gören velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeyleri bazı değişkenler açısından incelenmiştir.

Araştırmada bilgi toplama aracı olarak kullanılan anket ve kişisel bilgi formu 1995 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünce kabul edilmiş olan " Velilerin Orta Dereceli Okullardaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentileri" adlı yüksek lisans tezinden araştırmayı yapan Düriye Alp'den izin alarak uygulanmıştır.

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketi'nde velilerin beklenti düzeyini belirlemeye yönelik 38 madde vardır. Kişisel Bilgi Formu'nda araştırmanın bağımsız değişkenlerine ilişkin beş soru yer almıştır.

Araştırmanın örneklemi 2002-2003 öğretim yılında Lefkoşa merkezinde rehberlik servisi ile servise bağlı uzmanların bulunduğu genel ve meslek liselerinde okuyan öğrencilerin velilerinden tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 977 veliden oluşmaktadır.

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketi ve Kişisel Bilgi Formu ile örnekleme giren velilerden toplanan bilgilerin analizinde, tek yönlü varyans analizi ve t- testi teknikleri kullanılmıştır. Veli gruplarının Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinde Beklenti puanları ortalamaları arasındaki farkın önem kontrolünde .05 hata payı kabul edilmiştir.

Araştırmada, alt problemlerle ilgili olarak elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir:

1. Velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin çok yoğun ve yaygın beklentilerinin olduğu ortaya çıkmıştır.

2. Cinsiyete göre, velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeyleri arasında fark anlamlı bulunamamıştır.

3. Öğrenim düzeyine göre, velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeyleri arasında yüksekokul-üniversite ve ortaokul-lise mezunlarının lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

4. Mesleklerine göre, velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeyleri arasında memur, esnaf ve zanaatkar olan veliler lehine anlamlı bir farkın olduğu anlaşılmıştır.

5. Çocuklarına karşı tutumlarında "demokratik" davranan velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeyleri "ilgisiz" davranan velilere göre anlamlı bir fark bulunmuş, diğer tutumlar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

6. Çocukları "genel" liseye giden velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeyleri ile çocukları "meslek" liseye giden velilerin beklenti düzeyleri arasında çocukları "genel" liseye giden velilerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Araştırmada elde edilen bu bulgular doğrultusunda , velilerin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerine ilgisini çekmek ve psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine katılmaları, yardımcı olmalarını sağlamak amacıyla alınabilecek çeşitli önlemler önerilmiştir.

ABSTRACT

This research has been conducted in the high schools in the centre of Lefkoşa, Turkish Republic of Northern Cyprus. The aim of the research is to search for the expectation level of parents from the counselling services.

The questionnaire that is used in this research has been taken from an master research that has been conducted at 19 Mayıs University which was entitled "The expectations of parents from the counselling services at the secondary schools."

In this questionnaire there were thirty eight questions and in the personal information form there are five questions. The research population conducted consists of 977 parents. Those people are the parents of the students who studied in the vocational high school in 2002-2003. They have been asked their expectations by the specialists from these vocational high schools.

In the analysis of the questionnaire, and the personal information form one-way ANOVA and t-test have been used. While the average of the expectations of parents have been calculated, 0.5 significance level was accepted.

The results of the research has been summarised as follows:

1. Parents have high level of expectations from the counselling centres.
2. There is no gender difference in expectations.
3. There is a significant difference in the expectations of the parents who have graduate degrees or high schools degrees.

4. The parents who work in government offices, tradesman and craftsman have significantly higher expectations than the other parents from the counselling centres .
5. Parents who are democratic to their children do have sinificantly higher expectations than the parents who do not care about their children from the counseling centres.
6. Parents whose children study in high schools have significantly higher expectations than from the parents whose children study the vocational high schools.

As a result of the research, in order to attrack the attention of parents and encourage them to participate in the facilities of the centres to help many suggestions were made.

BÖLÜM I:

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, problem cümlesi, alt problemleri, araştırmanın önemi, sayıltıları, sınırlılıkları ve tanımları ele alınmıştır.

Problem Durumu

Yirminci yüzyılın başlarından itibaren bilim ve teknolojiadaki gelişmeler toplumlarda hızlı kültürel ve sosyal değişimler meydana getirmiştir. Bu değişimler insan yaşamını zorlaştırmış ve bireyler uyum sorunları ile karşılaşmışlardır. Artık insanların gittikçe karmaşık bir duruma gelen toplumsal sorunlarla başa çıkabilecek bir biçimde yetişmeleri için, eğitimlerinin de bu gelişmelere paralellik göstermesi gerekmektedir.

Genç kuşağı yaşama hazırlamakla yükümlü olan eğitimde uzun zaman öğrencilerin zihinsel güçlerinin geliştirilmesine, bilgi ve beceri kazandırılmasına ve kültür mirasının aktarılmasına ağırlık verilmiştir (Kuzgun, 1995:1). Oysa bireyi hayata hazırlamak, bireyin optimum düzeyde gelişmesi için eğitimin öğretim yolu ile yapabildikleri yapabilecekleri sınırlı olup, öğretimin yanısıra diğer bazı etkinliklere de gerekdoğmaktadır (Özoğlu, 1977:18).

Yani eğitim bireyin sadece zihinsel yönünü değil duygusal, bedensel, sosyal v.b. yönlerden gelişimini bir bütün olarak ele alınması gerekmektedir. Çağdaş eğitim öğrencileri bir bütün olarak bedensel, zihinsel, duygusal ve toplumsal boyutlardaki kapasitelerini kullanmaları ve geliştirmeleri temeline dayanır. Böyle bir eğitim insan odaklı eğitim olmakla birlikte, toplumun hedefleri de göz ardı edilmemektedir.

Çağımızın karmaşık hale gelen toplumsal yapısının ortaya çıkardığı durumlar bireyin gelişim görevleri ve bunlara ilişkin bireysel sorunlar, okullarda psikolojik yardım hizmetlerini de kapsayan öğrenci kişilik hizmetlerini zorunlu kılmıştır.Öğrenci kişilik hizmetleri merkezde "çocuk" olmak üzere, "okul", "aile" ve "çevre" üzerinde yoğunlaşmaktadır(Özgüven,2000:4).

Eğitim süreci içinde bu hizmetlerin amacı, bireylerin eğitimden en olumlu bir şekilde yararlanarak, her yönü ile tüm olarak gelişmesine ve sağlıklı bir kişilik kazanmasına olanak sağlayacak eğitim ortamını yaratmaktır(Y eşilyaprak,2002:6).

Öğrenci Kişilik Hizmetleri'nde öğrenci sağlık hizmetleri, sosyal ve kültürel hizmetler, sosyal yardım hizmetleri.özel yetiştirme hizmetleri gibi hizmet alanlarının merkezinde öğrenci kişilik gelişimi ile ilgilenen psikolojik danışma ve rehberlik hizmet alanı yer almaktadır.

Öğrenci Kişilik Hizmetlerinin kapsamında bulunan psikolojik danışmanlık ve rehberliğin şimdiye kadar bir çok tanımı yapılmıştır. Kuzgun'a göre rehberlik "bireye kendini anlaması,çevredeki olanakları tanınması ve doğru kararlar vererek özünü gerçekleştirebilmesi için yapılan sistematik ve profesyonel bir yardım sürecidir" (Kuzgun,1995:5) Tan'a göre rehberlik "kişinin verimli bir şekilde gelişmesi ve çevresine uyum sağlaması için karşısına çıkan seçenekleri,yorumları,planları yapmasına ve kararlar vermesine yarayacak bilgi ve becerileri kazanması bu doğrultuda vermiş olduğu kararları uygulamasında kişiye yapılan 'sistemli ve profesyonel yardım' olarak tanımlamıştır (Tan, 1992: 18).

Yukarıda verilmiş olan tanımlarda vurgulanan ortak noktalar,bireyin kendini ve çevresindeki olanakları tanınması,gizil güçlerini geliştirmesi,gerçekçi kararlar alması ve kendini gerçekleştirebilmesi biçiminde özetlenebilir. Bu doğrultuda bütüncül bir tanım yapılacak olursa, rehberlik-bireyin kendini ve çevresini daha iyi tanınmasına,kendi özünü gerçekleştirip gizil güçlerini geliştirmesine, önüne çıkan yeni

durumları doğru kavrayıp kendisi için en uygun kararı vermesine yardımcı olan sistematik ve profesyonel bir hizmet alanı olarak tanımlanabilir.

Rehberlik hizmetlerinde rehberlikle birlikte olması gereken psikolojik danışmanlığın da özel bir önemi vardır. "Rehberlik" ve "psikolojik danışma" kavramları üzerinde yapılan açıklamalara bakıldığında aslında rehberliğin işlevleri bakımından daha kapsamlı bir kavram olduğu görülmektedir. Bu durumda psikolojik danışmanlığın rehberlik çalışmaları içinde rehberliği destekleyen önemli ve vazgeçilmez bir hizmet alanını oluşturduğu ortaya çıkmaktadır. Yani bireye verilen rehberlik hizmetleri bütünü ile bakıldığında rehberliğin psikolojik danışmadan daha geniş bir kuram ve uygulama alanı olduğu görülmektedir. Ancak, rehberlik çalışmaları içinde psikolojik danışma hizmetlerinin yokluğu da kesinlikle düşünülemez. Bunlar, birlikte çalışarak eğitimi amacına ulaştırmada ve çağdaş bir seviyeye çıkarmada etkili olacak iki önemli unsurdur (Kepçeoğlu, 1994:3).

"Rehberlik 20. yüzyılın başlarında Amerika Birleşik Devletleri'nde geleneksel kültürün aktarılmasını amaçlayan eğitim programlarının, hızla gelişen endüstrinin beklentilerine karşılık veremez duruma gelmesi ile ortaya çıkmıştır" (Bakırcıoğlu, 1994:41). Bir yandan işveren kuruluşlar ve bir kısım eğitimciler endüstrinin ihtiyaç duyduğu insan gücü ve bunu sağlayacak meslek eğitimi ile ilgilenmeye, öte yandan öğrencilere daha okulda iken çalışma hayatının koşulları hakkında bilgi vererek bazı hizmet birimlerinin kurulması için girişimlerde bulunmaya başladılar.

Öğrencileri iş olanaklarından haberdar etme anlamında ilk rehberlik denemesi 1895 yılında George Merrill'in önderliği ile, San Francisco'da, mekanik sanatlar enstitüsünde başlatılmıştır (Kuzgun, 1995:13).

"1898-1907 yılları arasında, Jesse Davis adlı bir eğitimci Detroit Merkez okullarından birinde meslek rehberliği yapıyordu. 1907'de Grand Rapids'de tüm okulları kapsayan bir rehberlik programı başlatılmıştır. Bu programın amacı öğrencilerin kişilik gelişimlerine yardımcı olmak ve normal müfredat programı içinde onlara mesleki bilgi vermektir" (Kuzgun, 1995:13).

"1908 yılına kadar okullardaki rehberlik hizmetleri ufak tefek ve sistemsiz bir şekilde yürütüldü. Fakat 1908 yılında Boston' da Frank Parsons ilk mesleki büroyu kurmuştur. Parsons'un amacı, endüstri bölgelerinde iş aramakta olan bir çok vasıfsız göçmenin kısa bir eğitim programından geçtikten sonra uygun bir işe yerleşmelerine yardımcı olmaktır" (Kuzgun, 1995:13). Okul dışında mesleki rehberlikle başlayan etkinlikler, 1913 yılında eğitim sistemine alınarak eğitsel,kişisel,sosyal rehberlik konuları sistemli bir biçimde gelişme göstermiştir.

Parsons'un yaptığı rehberlik bu gün "Özellik- Faktör" yaklaşımı adı verilen bir yaklaşımın başlangıcını oluşturmaktadır. Bir süre sonra Personian modelinin geç uygulanmaya başladığı yani kişilere tam işe girecekleri sırada yardım etmenin geç kalmış bir hizmet olduğu,bireylere hayata hazırlanırken,yani daha okulda iken yardım edilmesi halinde hizmetlerin daha etkili olacağı ileri sürülmeye başlandı (Kuzgun, 1995).

Rehberliğin eğitim süreci ile kaynaştırılması gerektiğini düşünen eğitimcilerin başında Brewer gelmektedir. Brewer'e göre "rehberlik ve eğitim bir biri ile özdeş iki hizmet alanıdır ve bireyin ileride toplum yaşamına uyum sağlamasında gerekli bazı bilgi ve becerileri kazandırma süreci" olarak algılanmaktadır(Kuzgun, 1995).

Daha sonraları klinik yaklaşım(Özellik Faktör Modeli) gelişmeye başladı. Klinik yaklaşım aslında Parsons'un yaklaşımına benzemektedir. Bu model bireye yardımcı olmadan önce,onun ayrıntılı olarak incelenmesine. ağırlık verir.

"Minnesota Üniversitesi öğretim üyelerinden Williamson'un öncülük ettiği ve "Minnesota Okulu" olarak da adlandırılan bu yaklaşıma göre bir sorun, bir güçlüğü'n nedenini ortaya çıkarma, o sorunun çözümünde en önemli aşamadır" (Kuzgun, 1995:15). Klinik model sorunların kaynağının dışsal tekniklerle(test,gözlem vb. araçlarla) ortaya çıkarılabileceğini kabul eder.

Katz(1966), Tiedeman (1953) ve Jones (1970) ise rehberliğibir karar verme süreci olarak tanımlamaktadırlar. Katz'a göre rehberlik, "toplumun izin verdiği eğitsel ve mesleki seçenekler arasından bireyin yapacağı seçime profesyonel bir müdahaledir" (Aktaran:Kuzgun, 1995: 16).

Günümüzde en çok kabul gören anlayış olan gelişimsel rehberlik anlayışı,normal bireylerin kapasitelerini gerçekleştirebilmeleri,kendilerinden beklenen gelişim görevlerini yerine getirebilmeleri için optimum koşulları sağlamayı.rehberliğin temel hedefi saymaktadır (Kuzgun, 1995:39).

Rehberliği gelişim sürecine yardım olarak gören bu yaklaşım,bireyi sürekli gelişim halinde görmekte ve bir değişim basamağını, daha sonraki gelişim basamağını hazırlayıcı bir değişim süreci olarak kabul etmektedir.

Gelişimsel rehberlik çok yönlüdür;J,dşininyalnızczihin!yada duygu gelişimine ya da belli bir konuda karar verme sorununa değil bir bütün olarak gelişimine odaklanmıştır(Kuzgun, 199 5: 16).

Tüm bunlara dayalı olarak rehberliğin ortaya çıkmasını gerektiren toplumsal ,düşünsel ve bilimsel gelişmeleri şöyle özetleyebiliriz;

1. Meslek seçiminin zorlaşması,
2. Bireysel farkları dikkate alınması zorunluluğu,
3. İlerici eğitim anlayışının benimsenmesi,
4. Demokratik toplumlarda bireylere tanınan seçim özgürlüğü,
5. Demokratik yaşamın doğru karar verme gücüne sahip bireyler gerektirmesi,
6. Eğitimde bireyin duygusal yönüne verilen önemin artması,
7. Psikometride gelişmeler,
8. Akıl sağlığına verilen önemin artması (Kuzgun,1995:9).

Rehberlik hizmetlerinin amacına ulaşmasının en önemli koşullarından biri de bu hizmetleri yürüten tüm görevlilerin -uzman,öğretmen,yönetici,diğer personel-bu

alandaki temel ilkeleri bilmesi ve uygulamasıdır. Tüm çalışmalar bu ilkelere uygun olarak gerçekleştirilmezse hizmetlerden beklenen yarar sağlanamaz. Rehberlik anlayışını oluşturan bu ilkeler ;

1. Her birey seçme özgürlüğüne sahiptir ve saygıya değer bir varlıktır.
Rehberlik hizmetlerinin odağında birey vardır,
2. Rehberlik hizmetlerinden yararlanma gönüllülüğü gerektirir,
3. Rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde gizlilik esastır,
4. Rehberlik hizmetlerinin etkili biçimde gerçekleştirilmesi tüm ilgililerin katılım destek ve işbirliğini gerektirir,
5. Rehberlik hizmetleri tüm öğrencilere yöneliktir,
6. Rehberlik hizmetleri öğrencilerin tüm yönleri ile gelişmelerine yöneliktir,
7. Rehberlik hizmetlerinden tüm hayat boyunca yararlanılabilir,
8. Rehberlik hizmetlerinde bireysel farklılıklara saygı esastır,
9. Rehberlik hizmetlerinde toplumsal sorumluluk da ihmal edilemez,
10. Rehberlik hizmetleri planlı, programlı, örgütlenmiş bir biçimde ve profesyonel bir düzeyde sunulur,
11. Her okulun rehberlik ihtiyaçları birbirinden farklıdır,
12. Rehberlik hizmetleri eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır, şeklinde sıralanabilir(Erkan,2000 :4).

Rehberlik örgütünün öğrencileri tanıma,onlara gerekli konularda bilgi verme,psikolojik danışmanlık yapma,niteliklerine uygun programlara >,yerleştirip sürekli olarak izleme, oryantasyon (yeni ortama alıştırma),müşavirlik,çevre ve aile ile ilişkiler hizmetleri vardır.

Bu hizmetlere kısaca değinilecek olursa,rehberlik servislerinde öğrencilere yardımcı olabilmek için her şeyden önce onları iyi tanımak gerekmektedir. Bireyi tanıma her bir öğrenci hakkında o öğrenciyi diğer kişilerden ayıran farklılığını ortaya koyacak ve öğrencinin gelişimini gösterecek bilgilerin toplanmasıdır. Aslında rehberlik servislerindeki bu işlevlerin esas amacı öğrencilerin kendilerini daha iyi tanımalarına yardımcı olmaktır. Rehberlik servisleri bunun yanında öğrencilere bilgi verme görevini de üstlenmiştir. Öğrencilere iş olanakları,meslekler,okul kuralları ve

disiplin, zararlı alışkanlıklar, verimli ders çalışma yolları hakkında bilgi vermek durumundadır (Tan, 1992: 143).

Rehberlik servislerinin yürütmesi gereken bir görev de psikolojik danışmadır. Öğrencilerin sosyal ve fiziksel çevreden gelen güçlükler yanında esas itibarıyla kendi yaşamları boyunca karşılaştıkları çeşitli bireysel ve duygusal problemleri vardır. Fiziksel ve toplumsal yaşamla ilgili olgulardan kaynaklanan sorunların ve bunlara ilişkin çözüm becerilerinin geliştirilmesi; okullarda çeşitli ders konularının amacını oluşturmaktadır. Ancak öğrencilerin kendi yaşamında karşılaştığı bireysel ve duygusal sorunlar, hiçbir dersin konusu değildir. Böyle bir sorunla karşı karşıya olan bir öğrenciyle rehberlik servisi ilgilenmekte ve psikolojik danışma işlevini uygulamaktadır (Kuzgun, 1995 :6; Baymur, 1971: 19-20).

Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde etkin olan danışmanlar, öğrencilerin duygusal sorunlarının hafiflemesine yardım ederek onların kişisel sorunlarına rasyonel ve gerçekçi olarak yaklaşımlarına etkili çözümler bulmalarına, diğer insanlarla ilişkilerini geliştirmelerine, kişinin kendini tanımasına, olanaklar ölçüsünde kendini gerçekleştirmesine, realitelere uygun bir benlik geliştirmesine yardım eder. Amaç bireyin potansiyellerini harekete geçirerek meselelerini kendisinin çözebileceği bir beceri düzeyine ulaşmasıdır. Kişi psikolojik yardım sonunda kişiliğini kazanmakta, kendine olan güveni artmakta, duygusal sorunlarından dolayı tam olarak kullanmadığı potansiyel güçlerini maksimum düzeyde kullanır hale gelmektedir. Bütün bunlar kişinin başarılı olmasını, çalışma verimini artırmasını sağlamaktadır (Özgüven, 1987: 16).

Bunlarla birlikte rehberlik servislerinin yerleştirme ve izleme görevleri de vardır. Yerleştirme, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun bölümlere yerleştirilmesi anlamına gelirken izleme ise öğrencilerin yerleştirildikleri program ve bölümlere ne ölçüde uygunluğunu takip etmektedir. Böylece öğrencilerin niteliklerine uygun bölümlere yerleştirilip yerleştirilmedikleri de kontrol edilmiş olmaktadır.

Oryantasyon(yeni duruma-ortama alıştırma) hizmeti ise öğrencilerin okulu ve okulun olanaklarını tanımaları amacı ile sunulan hizmetleri kapsar.

Rehberlik servisinin yukarıda sayılan hizmetlerinin yanında bu hizmetlerin etkililiğini artırıcı olan müşavirlik,çevre ve veli ile ilişkiler hizmeti de vardır. Müşavirlik hizmetlerinin amacı, okulda ki yönetici ve öğretmenlerin daha yeterli ve ortak bir rehberlik anlayışına sahip olmasını ve böylece okuldaki çalışmalarda bu anlayışın esas alınmasını ve tüm imkanların bu anlayışa uygun bir biçimde kullanılmasını sağlamaktır (Yılmaz ve Üre, 1995 :62). Çevre ve velilerle kurulan etkili ilişkiler bir okulda yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin etkililiğini artırmaktadır. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinde ve bu hizmetlerin hemen hemen her aşamasında velilerle ilişki kurulması ve işbirliği sağlanmasının gereği ve önemi üzerinde sık sık durulmuştur. Buna göre,her fırsatta okuldaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri,eğitim programı ve çocuklarının yetenek,ilgi ,başarı ve gelişim durumları hakkında velilere açıklamalarda bulunmak gerekir. Bu suretle veli,çocuğunu daha gerçekçi bir gözle anlayarak çocuk hakkındaki yanlış duygu ve düşüncelerden sıyrılır. Böyle sağlam bir anlayışa sahip olan anne baba ile çocuk arasındaki ilişkiler ise,daha düzgün ve gerçekçi bir şekil alır. Gelişen çocuk üzerinde çevrenin etkisi büyüktür. Ayrıca çevredeki bir çok imkan ve fırsatlar,iyi organize ve koordine edildiği takdirde,çocukların gelişmelerine daha etkili bir şekilde ve daha az zaman ve enerji kaybederek hizmet edilebilir (Tan,1992:67).

Rehberlik hizmetleri,yukarıda değinilen işlevlerinden farklı olarak bireylerin karşılaştıkları durumlar karşısında karar vermelerine de yardımcı olmaktadır. İnsanlar hayatları boyunca bir çok konuda tercihler yaparlar ve karar verirler. Hatta zaman zaman bu kararlar onların tüm yaşamlarını etkileyebilir. Böyle bir durumda insanlar, çevrelerinden kendilerine yardımcı olunmasını ve destek sağlanmasını beklerler. Verilecek destek,sadece kuramsal bilgi olmayıp bazen bunun yanında duygusal bir yardımı da gerektirebilir. Eğitim kurumlarında böylesi bir desteği karşılayacak en önemli servis de rehberlik servsidir(Kuzgun, 1995 :2).

Görüldüğü gibi psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin bütün bu işlevlerini yerine getirebilmesi ve başarılı olabilmesi için sadece bir kişiyle değil örgütlenmiş bir ekip tarafından yürütülmesi esastır.

Eğitim öğretim hizmetlerinin gerçekleştirildiği toplumsal bir kurum olan okullar,bireylerin hem beden hem de ruh sağlığı açısından sağlıklı bir şekilde gelişebilmeleri için bir takım sorumluluklar yüklenmiştir.Bu nedenle okulların toplumun beklentilerine cevap vermesi gerekmektedir.

Toplum okuldan, hem kalkınma ve toplumsal gelişmeye katkıda bulunacak nitelikte yapıcı, yaratıcı, verimli vatandaşlar yetiştirmesini beklemekte hem de yetişen bireylerin, kişi olarak da şu anda ve gelecekteki hayatlarından doyum ve mutluluk sağlamalarına yardımcı olunmasını istemektedir. Toplumun küçük bir birimi olan ailenin de doğal olarak okuldan beklentileri olacaktır. Ana-Babanın temel istekleri çocuğun giderek daha fazla ..yeterlilik kazanması, bilgi ve becerilerle donanması ve sonuçta ekonomik bağımsızlığa,toplum içinde bir yere, bir etkinliğe kavuşması,kişisel yaşamında da mutluluk bulabilmesidir (Alp,1995:3).

Ana-Babalar çocuklarının geçirdiği gelişimin ve bu aşamaların özellikleri hakkında bilgi sahibi olamak istemektedirler.Bunun dışında ana-babalar çocuklarının ilgi,yetenek v.b.gibi bilmedikleri çoğu özelliklerini öğrenmeyi istemekte ve bu isteklerini okullara iletmeyi başlamaktadırlar.Çünkü ana-babalar çocuğu hakkındaki beklentilerinin eğitim aracılığı ile gerçekleşeceğine inanmaktadırlar.

Özellikle çocukların öğrenim yaşamında ortaöğretim basamağına denk gelen ergenlik çağında biyolojik,psikolojik,sosyal birçok değişikliğin ve sorunların yaşandığı bilinmektedir.

Ergen-aile ilişkisi çocuk ve gençlerin kişilik durumunda,psikolojik ve cinsel gelişmelerini belirlemede, mevcut sorunları pekiştirmede, ekonomik durumlarını

belirlemede, boş zamanlarını değerlendirmelerinde etkili olmaktadır .Bu nedenle gençlerin sosyal ,ekonomik ve toplum değerleri yönünden tam bağımsızlığa ulaşmaları ve kişiliklerini olgunlaştırmaları için ailenin,devlet kuruluşlarının destek,ilgi ve sevgisine ihtiyacı vardır (Alp, 1995:4).Bu durumda uzmanların psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini verirken öğrenciyi ailesinden soyutlamamaları gerekmektedir.

Dengeli ve sağlıklı bir sosyo-ekonomik gelişme çerçevesi içinde ve bu gelişmeyi besleyebilecek bir şekilde özellikle çocuğa ve aileye dönük daha belirgin ve sınırlı politika ve programlar da gerçekleştirilebilir.Bu tür programlar çocuğun doğal çevresi olan aileye yönelebilir(Kağıtcıbaşı, 1980:29).

Psikolojik danışma ve rehberlik bireyin bir bütün olarak gelişmesini hedef tuttuğuna göre, çocuğun gelişmesi, ilgili öğrenciler ,öğretmenler,okul yöneticileri,veliler ve tüm çevre rehberliğin çalışma alanı içine girmektedir (Kantarcıoğlu,1975: 177).

Öğrenci zamanının sınırlı bir bölümünü okulda, geriye kalan bölümünü:üise ilk sosyal çevresi olan ailesinin yanında geçirmektedir.Bu nedenle psikolojik danışma, ve rehberlik hizmetlerinin verilmesinde sadece öğrenci, öğretmen ve yöneticiler değil,velilerle de işbirliği sağlanmasının gereği ve önemi çoğu araştırmacı tarafından vurgulanmıştır (Öztoprak ve Akkoyun,1993; Kepçeoğlu ,1994).

Danışmanların ana-babalarla işbirliği denince akla gelen,çocukların gerek beden, gerekse psikolojik olarak sağlıklı gelişimini gerçekleştirme amacına yönelik bir çerçeve içinde etkileşim ve iletişim anlaşılmaktadır(Kuzgun;1995:184).

Başarısızlık nedenlerinden birisi de öğrenci-öğretmen-veli diyalogu ve işbirliğinin sağlanamamasıdır. Oysa bunlar arasında kurulan iletişim koordinasyon öğrencinin hem okul içinde hem de ailede daha iyi anlaşılmasına, yapılan

ayarlamalar yoluyla da daha anlamlı yaşantılar kazanmasına olanaklar sağlar(Alp, 1995 :6).

Bir okulda rehberlik hizmetlerinin iyi örgütlenip yürüyebilir duruma gelmesi için o okulda rehberlik çalışmalarına karşı takınılan tavrın, bu konuya ilişkin esen genel havanın olumlu olup olmaması önemlidir.Psikolojik danışma ve rehberliğin önemine inanılmayan, bu tür çalışmaların geçerliğine şüphe ile bakılan bir yerde bu tür hizmetlerin yürütülmesi çok güçleşir(Baymur,1975:26).

Okullarımızda rehberlik servislerinde öğretmen, yönetici ve öğrenci aynı ortamda bulunduğundan bu kişilerin rehberlik hizmetlerini tanınması daha kolay olmaktadır.Ancak veliler okul ortamının dışında olduğu için bu hizmetleri yeterince tanıma ve yararlanma olanağına sahip değildir (Oztoprak ve Akkoyun, 1993:1).

Yurt dışında, ana-babaların danışmanı nasıl gördükleri,danışmanların rollerini nasıl algıladıkları ve rehberlik hizmetlerinden beklentileri ile ilgili araştırmaların yapıldığı görülmektedir(Öztoprak ve Akkoyun 1993;Alp,1995).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde ise Bozkurt(1998) tarafından sınıf öğretmenlerinin ilkokullardaki rehber öğretmenlerin görevleri konusundaki bilinçlilik düzeyleri araştırması , İnsay'ın (2002)İlkokullardaki öğretmen,öğrenci ve velilerin rehberlik ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik araştırması,Karagülmez'in (2002) yönetici,öğretmen ve öğrencilerin rehberlik çalışmalarından beklentilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi dışında bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Halbuki veliler psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin etkin ve başarılı bir şekilde verilmesinde önemli bir unsur durumundadır. Konunun öneminden dolayı veliler üzerinde yapılan bu araştırmada amaç rehberlik servisi ve bu servise bağlı uzmanların bulunduğu liselerde çocuğu okuyan velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin beklentilerini ortaya çıkarmak ve bazı değişkenler açısından incelenmektir.

Problem Cümlesi

Bu araştırmada temel alınan problem cümlesi "Velilerin Lise öğrencilerine sunulan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentileri nelerdir? Bu beklentiler bazı değişkenlere göre farklılık göstermekte midir? " olarak ifade edilmiştir.

Alt Problemler

Bu araştırmada yukarıda belirtilen problem cümlesi doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Genel olarak velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentileri nelerdir?
2. Kadın ve erkek velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Öğrenim düzeyleri bakımından velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. Meslekleri bakımından velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
5. Veli-ergen ilişkisinde velilerin benimsediğı tutum bakımından velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
6. Ergenlerin öğrenim gördüğü lise türü bakımından velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Araştırmanın amacı; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Lefkoşa merkez liselerinde öğrenim gören öğrencilerin velilerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerini ortaya koymaktır.

Günümüzde artık okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin önemi yaygın bir şekilde kabul edilmekte ve bu hizmetleri geliştirme,daha etkin hale getirme ihtiyacı duyulmaktadır.

Çocukların eğitim ortamındaki gelişiminde bugün kabul ettiğimiz en temel ilkelerden biri öğretmenlerin,öğrencilerin,idarecilerin ve ailelerin bu süreçte hep birlikte yer alması ilkesidir. Çocukların okul ortamında kazandıkları becerilerin ev ortamında pekiştirilmesi ve geliştirilmesi,okul ev tutarlılığının sağlanması ve ailelerin okul ortamının etkili ögesi haline gelebilmesi bugün eğitim sürecinin temel hedeflerinden biridir(Akkök,2000:257).

Veliler de artık psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini destekleyecek çalışmalara girmeye başlamışlardır. Rehberlik konusunda gerekli bilgi sahibi olmaya,çocuğun problemlerini çözümleme yollarını öğrenmeye çalışmaktadırlar. Öğrencinin sınırlı bir zaman dışında bütün zamanı ailenin yanında geçtiğinden bu sürenin rehberlik çalışmalarını destekleyecek şekilde düzenlemesini öğrenmek istemektedirler(Kantarcıoğlu,1975: 177).

Öğrencilere psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin etkili bir şekilde sunulabilmesi için okul personeli ve öğrencinin yakın çevresinin işbirliği içinde bu hizmetlerin yürütülmesi gerekmektedir. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin öğrencilere sunulmasında okul personelinin yanı sıra velilere de bir takım görevler düşmektedir. Velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde üzerine düşen görevi yerine getirmesi,psikolojik danışma ve

rehberlik hizmetleri konusunda bilgi sahibi olması,bu hizmetlerden neler beklediklerine bağlıdır.

Velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri hakkında bilgi sahibi olması,rehberlik uzmanının görevlerini bilmesi ve buna göre bir tutum takınması önemli görülmektedir. Bu sayede psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden yararlanacak öğrencilerin yetişmesi,gelişmesi ve mutlu olmasını sağlamak mümkün olabilmektedir.

Bu araştırma velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerini ortaya koyması,rehberlik uzmanının görevlerini algılaması,psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri ile ilgili kişiler arasında ortak bir rehberlik anlayışının oluşması bakımından önemli görülmektedir.

Araştırmanın,psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin velilere ve çevreye tanıtılması,okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin daha etkin verilmesi, velilerle yakın işbirliği sağlanması ve velilerinde bu hizmetlerin yürütülmesine katkıda bulunması yönlerinden yararlı olacağı düşünülmektedir.

Araştırma bu alanda Kuzey Kıbrıs Türk Curnhuriyeti'nde bundan sonra yapılacak çalışmalara ışık tutabilir.

Sayıtlılar

Bu çalışmanın planlanıp uygulanmasında, elde edilen verilerin yorumlanmasında aşağıda sıralanan sayıtlılardan hareket edilmiştir.

I. Araştırma ömeklemi, evreni temsil edebilecek niteliktedir.

2. Veliler, "Kişisel Bilgi Anketi" ile "Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketi"n deki soruları bireysel niteliklerini yansıtacak şekilde doğru ve içtenlikle cevaplandırmışlardır.

3. Bu çalışmada kullanılan "Kişisel Bilgi Anketi" araştırma problemi kapsamına giren bağımsız değişkenler ile ilgili bilgileri toplamak için yeterlidir.

Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

1. Araştırma, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Lefkoşa merkezinde psikolojik danışma ve rehberlik hizmeti veren genel ve meslek liselerinde öğrenim gören öğrencilerin velileri ile sınırlıdır.

2. Araştırma "Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketi" n de yer alan hizmetlere ilişkin maddelerle sınırlıdır.

3. Araştırma, "Kişisel Bilgi Formu" n da yer alan soru maddeleri ile sınırlıdır.

Tanımlar

Bu çalışmada geçen temel kavramların tanımları aşağıda verilmiştir:

Psikolojik Danışma ve Rehberlik: Kendini anlaması, problemlerini çözmesi, gerçekçi kararlar alması, kapasitelerini geliştirmesi, çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirmesi için uzman kişilerce bireye yapılan psikolojik yardımlardır(Kepçeoğlu, 1994:11).

Beklenti :Bu çalışmada "beklenti" kavramı, bireylerin kendini anlaması, problemlerini çözmesi, gerçekçi kararlar alması, kapasitelerini geliştirmesi, çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirmesi için

psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin neler yapabileceğini ummayı ifade etmektedir(Alp, 1995: 11).

Veli :Eğitim kurumlarının herhangi bir basamağında öğrenim gören öğrencilerin eğitimi-öğretimi ile yakından ilgilenen, onların okul çalışmalarını izleyen ana-baba veya herhangi bir yakınıdır.

Orta Öğretim Kurumu :Orta öğretim kurumları, üç yıllık ortaokullar ile ortaokul üstü çeşitli programlar uygulayan ve ağırlık verdikleri program uyarınca adlandırılan genel liseleri,teknik liseler ve diğer liselerden oluşur(Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Yasası, 17/1986 madde 34,s.9).

Ailenin Tutumu: Aile bireylerinin çocuğa karşı olumlu ya da olumsuz bir biçimde bulunduğu tepkilerdir. Ailenin çocuğa karşı tutumları, demokratik, otoriter, koruyucu ve ilgisiz tutum olmak üzere dört grupta toplanmıştır. Bunlar;(1) Demokratik ana-baba tutumu (Çocuğa karşı içten ve derin bir sevgi duyan ailenin, onun davranışlarını kısıtlama getirmeksizin ilgi ve anlayışla karşılaşmasıdır; böyle bir aile, çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarına karşı duyarlı olup onu kendisiyle ilgili kararlar almaya ve evdeki kararları tartışmaya teşvik eder);(2) Otoriter ana-baba tutumu (Ailenin çocuğun davranışlarını kısıtlayıcı ve denetleyici tutumudur;Böyle bir aile sevgisini,çocuğun olumlu davranışlar geliştirmesi için bir araç olarak kullanır. Çocuğun gücüne güvenmeyerek her türlü kararı çocuk adına aile alır); (3) Koruyucu ana-baba tutumu (Ailenin çocuğu aşırı şekilde sevmesi ve onun davranışlarını hoşgörüyü karşılayıp, kendi kendine denemelerden alıkoyucu tutumudur); (4) İlgisiz ana-baba tutumu (Ailenin çocuğun ilgi ve ihtiyaçları ile ilgilenmeyip, onu psikolojik olarak reddeden tutumlarıdır; böyle bir aile çocuğunu en az seven bir ailedir) (Alp,1995: 12).

BÖLÜM II:

ALANDAKİ BENZER ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde,araştırmanın konusu olan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilere ilişkin bazı görüşlerle yurt dışında ve Kuzey Kıbrıs, Türk Cumhuriyeti'nde konu ile ilgili olarak yapılan araştırmaların bulguları özet olarak verilmiştir.

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentilere İlişkin Açıklamalar

Araştırma ile doğrudan ya da dolaylı olarak ilgisi olan görüşler aşağıda verilmiştir.

Baymur, içinde bulunan toplumun olanakları ve ihtiyaçları da dikkate alınarak öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre eğitsel ve mesleki rehberlikte bulunmanın rehberliğin önemli fonksiyonlarından olduğunu,bunun için özellikle eğitsel ve mesleki kararlar alma ve planlar yapma alanında gerek öğrencilere gerekse velilere yardım sağlamanın gerekli olduğunu vurgulamıştır (Baymur, 1971 :53).

Kepçeoğlu, rehberlik uygulamalarından beklenen başarının sağlanmasında etkili olan faktörlerden birinin de rehberliğin bir takım hizmeti olarak yürütülmesi gerektiğini belirtmiştir (Kepçeoğlu, 1975:10).

Binbaşoğlu, rehberliğin okul,aile ve çevreden gelen eğitim etkinliklerinin yanlış yada hatalı olanlarını düzeltici çalışmalar yaptığını,rehber öğretmenin bu çalışmaları yalnızca çocukla baş başa kalarak yapamayacağını,çocuğun davranışlarını etkileyen çevredeki ilgililerle de temas kurması ve işbirliği yapması

gerektiğini yoksa rehberlikten istenen sonucun alınamayacağını belirtmiştir (Binbaşoğlu, 1983 :3).

Geçtan psikolojik olgunluğu hazırlayıcı çevresel etmenler üzerinde yapılan araştırmaların;çocukluğun huzurlu bir aile ortamında yaşanmış olmasının ve çocukların gereksinimlerini duyarlı bir biçimde gözeten ana-babanın varlığının,yeterli ekonomik güvence ,eğitim ve iş olanaklarının bulunması gibi etmenlerin güçlü bir egonun gelişimdeki önemini vurgulamıştır (Geçtan,1984:26).

Dökmen, ailenin, kişilerin bedensel ve zihinsel gelişimlerine,benlik kavramlarının oluşumuna ve toplumsallaşmalarına katkıda bulunduğu ve bu yüzden pek çok bilim dalının ilgi alanını oluşturduğunu belirtmiştir(Dökmen, 1985:279).

Humphreys'e göre okullarda psikolojik danışma ve rehberlik uygulamaları ile ilgili olarak her dönemde ve her zaman sorunlarla karşılaşılabilir. Çünkü,bu uygulamalar okullarda sağlanan ortam ve olanaklarla yakından ilgili olduğu gibi,uygulamaların başarısı,müdür,uzman,öğretmen ve veliler arasında kurulacak anlayış ve işbirliği ile de yakından ilgilidir(Aktaran:Kepçeoğlu, 1986: 105).

Tan'a göre okullarda rehberlik ve psikolojik danışma programının ana sorunu,öğrencinin bir bütün olarak gelişmesine yardım etmek olmakla beraber ,bu yardımın ancak bir çok kişi ve kurumların işbirliği sayesinde gerçekleştirilebilmesi de çok açıktır. Öğrenci günlük hayatının yalnız sınırlı bir bölümünü okulda geçirir. Geriye kalan kısmında ev ve ailenin doğrudan etkileri altında bulunmaktadır. Bu sebeple,öğrenciye psikolojik yardımın etkili ve devamlı olabilmesi için yalnız öğretmenlerin ve yöneticilerin değil ,ailenin de anlayış ve işbirliğini sağlamak gerekir(Tan, 1992:67).

Kuzgun'a göre ise, danışmanlar kısa zamanda asıl rehberlik ve psikolojik danışmaya gereksinimi olan grubun ana-baba ve öğretmenler olduğunu farketmektedirler (Kuzgun, 1995 :183).

Yılmaz ve Üre' ye göre öğrenciye yapılacak yardımın etkili ve devamlı olabilmesi için sadece öğretmenlerin ve yöneticilerin değil velilerinde anlayış ve beraberliğini bağlı olduğunu ve rehberlik programlarının anne-babaya çocuğunu her yönü ile tanıttığını belirtmiştir(Yılmaz ve Üre,1995:45).

Özgüven,öğrenci kişilik hizmetlerinin amacının öğrencilerin gelişimlerine yardımcı olmakla birlikte,bu yardımın bir çok kişi ve kurumlarla işbirliği ile gerçekleşebileceğini ,öğrenciye yapılacak yardımın etkili ve devamlı olabilmesi yalnız danışman,öğretmen ve yöneticilerin değil velilerinde anlayış,destek ve beraberliğini zorunlu kıldığını belirtmiştir(Özgüven,2000:54).

Kaya ve Çivitçi,Anne babalarla yapılan görüşmelerin ve onların öğrencilerine ilişkin görüşlerinin rehberlik ihtiyaçlarının belirlenmesine önemli katkılar sağlayacağını belirtmiştir(Kaya ve Çivitçi,2002:212).

Psikolojik ve danışma ve rehberlik hizmetleri, çocuklarının ihtiyaçları, yetenekleri, ilgileri, sorunları, başarıları konusunda velileri bilgilendirip, daha duyarlı hale getirebilir. Ayrıca okul yönetimi, öğretmen aile arasında bağlantı kurup,rehberliğe karşı olumlu düşünceler geliştirmelerini, aralarında yakın işbirliğini sağlayabilir.

Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentileri ile ilgili olmayıp konu ile dolaylı ilgili olabilecek üç araştırmaya rastlanmıştır. Yapılan araştırmaların özeti aşağıda sunulmuştur.

Bozkurt (1998), İlkokul öğretmenlerinin, ilkokulda ki rehberlik uzmanlarının görevleri konusunda bilinçlilik düzeyleri ile ilgili araştırmasında sınıf öğretmenlerinin ağırlıklı görüşleri dikkate alındığında; "sınav zamanlarında

gözcülük yapma; okul binasını, okul yönetimini, kurallarını ve ders dışı etkinlikleri tanıtmaya çalışmaları yapma; okul yöneticilerine, okulun işleyişi ile ilgili olarak ihtiyaç duyduğu konularda yardımcı olma; teneffüslerde öğrencilerini itişip kakışmasını önlemek amacı ile nöbet tutma ; öğrenmede sınıfın gerisinde kalan öğrencileri rehberlik servisine alarak sınıfın ahengini koruma ; çocuğun ruh sağlığını direkt ilgilendiren anne-baba anlaşmazlıklarını çözümleme, gerektiğinde aile terapisi yapma.okulun eğitim-öğretim işlerinin aksamaması için gerektiğinde boş geçen derslere girme" dışındaki maddelerde tanımlanan işleri rehberlik uzmanının görevleri arasında görmektedirler. Sınıf öğretmenlerinin okuttukları sınıfla, rehber öğretmenin görevlerine yönelik görüşleri arasında hiçbir anlamlı ilişki bulunamamıştır. Sınıf öğretmenlerinin cinsiyetlerine ve hizmet içi eğitim kursuna katılma durumlarına göre rehber öğretmenin görevlerine ilişkin olarak anlamlı ilişkiler saptanmıştır (Bozkurt, 1998).

İnsay (2002), İlkokullarda öğretmen , öğrenci ve velilerin eğitsel, mesleki ,kişisel-sosyal boyuttaki rehberlik ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik yapmış olduğu araştırmada velilerin eğitsel boyutta ;çocuklarının daha verimli çalışma yollarını öğrenme ihtiyacı,sınavlarda nasıl başarılı olabileceğini öğrenme ihtiyacı, Zamanı nasıl daha iyi kullanabileceğini öğrenme ihtiyacı , Nasıl daha doğru ve çabuk karar verebileceğini öğrenme ihtiyacı .Mesleki Boyutta; öğrencinin en başarılı olacağı işleri öğrenme ihtiyacı, Hangi yetenek ve ilgilerin hangi mesleklerle ilişkili olduğunu öğrenme ihtiyacı .Kişisel ve sosyal boyutta ; Davranışlarından daha fazla sorumlulu olabilmeyi öğrenme ihtiyacı,yapmaktan mutlu olacağı şeyleri öğrenme ihtiyacı,duygularının davranışlarını nasıl etkilediğini öğrenme ihtiyacı yüksek düzeyde çıkmıştır (İnsay,2002).

Karagülmez(2002) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti genel liselerindeki yönetici,öğretmen ve öğrencilerin rehberlik çalışmalarından beklentilerinin bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini incelemiştir. Araştırma sonuçlarında;yönetici ve öğretmenlerin rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin, cinsiyete,hizmet sürelerine,mezun oldukları okula,branşa,üniversite eğitimi veya

daha sonra rehberlik dersi alıp almadıklarına göre farklılık göstermediğini bulmuş. Öğrencilerin beklentileri ise cinsiyete,yaşa ve sınıf seviyelerine göre anlamlı farklılık göstermiş. Yönetici,öğretmen ve öğrencilerin rehberliğin bilgi verme, bireyi tanıma, psikolojik danışma,yerleştirme,müşavirlik araştırma-geliştirme hizmetlerine ilişkin çok fazla sayıda beklentileri olmalarına karşılık ,her üç grupta da izleme işlevine ilişkin beklentilerinin düşük seviyede olduğu görülmüştür. Yöneticilerin beklenti düzeyleri,öğretmenler ve öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmış. Yöneticilerin,öğretmenlerin ve öğrencilerin rehberlik hizmetlerinin ilkelerine uymayan beklentilerinin yüksek seviyede bulunmuştur(Karagölmez,2002).

Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Psikolojik danışma .rehberlik hizmetlerinden beklentiler ile ilgili olarak yurt dışında yapılmış araştırmalar aşağıda özetlenerek verilmiştir.

Kepçeoğlu(1975),orta dereceli okullarda görevli müdür,rehberlik uzmanı,rehber öğretmen ve öğretmenlerin rehberlik anlayışını araştırmıştır. Sonuçta bu kişilerin rehberlik anlayışlarının uygulamalarda başarı sağlamak için yeterli olmadığı sonucuna varmıştır. Ayrıca başarılı rehberlik uygulaması yapılan okullardaki öğretmenlerin rehberlik anlayışlarının,başarısız rehberlik uygulamaları yapılan okullar ile rehberlik uygulamaları yapılmayan okullardaki öğretmenlerin rehberlik anlayışından daha yeterli olduğu bulunmuştur. Rehberlik uygulamaları yapılan okullardaki uzmanlar ve rehber öğretmenlerin rehberlik anlayışlarının müdür ve öğretmenlerin rehberlik anlayışlarından daha yeterli bulunmuştur. Uygulamanın yapıldığı okuldaki akademik ve uzman personel gruplarının yeterli ve ortak bir rehberlik anlayışına sahip olmadan,personel arasında işbirliğine dayalı bir takım çalışması yapılmadan rehberlik uygulamalarının başarıya ulaşamayacağı sonucuna varmıştır(Kepçeoğlu, 1975).

Kuzgun(1 981) ,okul danışmanlarını rol algıları ve beklentileri konulu araştırmasında lise öğrencilerinin rehber öğretmenlerden görev beklentilerini incelemiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin çoğunluğunun danışman rolüne uygun ve danışman rolü ile bağdaşmayan görevlerin hemen hepsini sınıf öğretmenlerinden bekledikleri görülmüştür. Hatta okula kayıt olurken yapılacak işlemler konusunda yardımcı olma ,nasihat etme ,disiplin cezası verme gibi danışmanlık rolleriyle bağdaşmayan görevleri danışmanın esas görevleri olarak algıladıkları görülmüştür(Kuzgun, 1981).

Pişkin(1 989),orta dereceli okullarda görevli yönetici,öğretmen ve danışmanların ideal ve gerçek danışmanlık görev algılarını incelemiştir. Sonuç olarak danışmanların görevlerine ilişkin algılar bütün gruplarda genel olarak yetersiz bulunmuştur. Gruplar almış oldukları ortalama puanlar yönünden incelendiğinde en yüksek ortalama puanı alan grubun danışmanlar,en düşük grubun ise öğretmenler oldıf-U görülmüştür. Danışmanların gerçekte yaptıkları görevlere ilişkin algıları incelendiğinde yönetici ve öğretmen gruplarının gerçek algıları belirlenen ölçütlerin altında bulunmuştur. Danışman grubunun gerçek algıları ise sadece okul rehberlik programını hazırlama ve geliştirme,psikolojik danışma ve danışmanların yapmak zorunda olmadıkları görevlerde yeterli bulunmuş diğer görevlerde yetersiz .olduğu ortaya çıkmıştır(Pişkin, 1989).

Balcı(1 990)ise Kız Meslek ve Endüstri Meslek liselerinde görevli öğretmen,rehber öğretmen ve yöneticiler ile öğrenim gören öğrencilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerini belirlemiştir. Bu araştırmada öğrenci,öğretmen,rehber öğretmen ve yöneticilerin beklentileri arasında önemli farklar olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinde yaşı büyük olan ve lise ikinci sınıfta okuyanlar lehine fark bulunurken,cinsiyet bakımından fark bulunmamıştır. Öğretmenlerden bayan öğretmenlerin,yaşı büyük olanların ,eğitim formasyonu olanların,rehberlik dersi okuyanların psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin fazla olduğu görülmüştür. Yöneticilerin yaşı büyük olanların,mesleki tecrübesi fazla

01/00:J/ir:ş\lf.P.!~t: 7 9 f?::---/ f.V: /

olanların, fakülte mezunu olanların, rehberlik dersi okuyanların psikolojik rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin fazla olduğu görülmüştür. Rehber öğretmenlerin ise mesleki tecrübesi fazla olanların psikolojik danışma ve rehberlik ile felsefe grubu branşlarından mezun olanların rehberlik dersi okuyanların psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin fazla olduğu ancak rehber öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinde bir farklılık olmadığı bulunmuştur (Balcı, 1990).

Özdemir (1991), liselerdeki öğrenci, öğretmen, danışman ve yöneticilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin bir takım değişkenler bakımından farklılık gösterip göstermediğini incelemiştir. Araştırma sonucunda kız öğrencilerin, yaşı küçük olanların, sınıf düzeyi yüksek olanların, kentte yaşayanların psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin önemli düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Öğretmenlerin de rehberlik dersi okuyanların psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentileri yüksek bulunmuş ancak cinsiyet, yaş, meslek tecrübesi bakımından beklentilerinin farklılık göstermediği bulunmuştur. Danışmanların sadece öğrenimleri sırasında rehberlik dersi okumayanların beklentileri yüksek çıkmış, diğer değişkenler açısından farklılık bulunamamıştır. Yöneticilerin yaşı küçük olanların, rehberlik kursuna katılanların psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentileri yüksek çıkmış, diğer değişkenler açısından farklılık bulunamadığı sonucuna varılmıştır (Özdemir, 1995).

Öztoprak (1991) yaptığı çalışmada rehberlik hizmetlerinin tanıtılmasının veli beklentilerine etkisini incelenmiştir. Bu araştırma ön-test-son-test, kontrol ve deney grubu modelinde 48 kişilik bir veli grubundan oluşmaktadır. Deney grubuna alınan 24 veliye "Rehberlik Hizmetlerini Tanıtma Programı" uygulanmıştır. Eğitim sonrası kontrol ve deney grubundaki velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentileri karşılaştırılmış ve bunun sonucunda rehber öğretmenin görevi olmayan hizmetleri bekleme ile rehberlik hizmetlerini tanıtma programına katılma arasında anlamlı bir etkileşim bulunmuştur. Deney grubunda, görevi olmayan hizmet beklentilerinde anlamlı bir düşme olurken, diğer hizmet

beklentilerinde bir değişme olmamıştır. Kontrol grubunda ise ön ve son test programlarında tüm hizmet beklentileri için anlamlı bir farklılık olmadığı görölmüştür(Öztoprak ve Akkoyun 1993).

Cennet(1991), tarafından yapılan "Veli ve Öğretmenlerin Algılarına Göre İlköğretim Rehberlik Uzmanının Rolü ve İşlevi" konulu araştırmada veli ve öğretmenlerin algılarına göre ilköğretim rehberlik uzmanının rolü ve işlevini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 146 veli ve 17 öğretmenin oluşturduğu örneklem gruba anket uygulanmıştır. Uygulanan anket sonucunda ilköğretim rehberlik hizmetlerinin gerekliliği ve önemi konusunda veli ve öğretmenlerin görüş birliğinde oldukları saptanmıştır. Çalışmanın sonucunda rehberlik hizmet alanları gereklilik sırasına göre; psikolojik danışma, bireyi tanıma, araştırma değerlendirme, oryantasyon (okula alıştırma) ve yerleştirmeye .. konsültasyon (müşavirlik), izleme ve çevre ile ilişkiler şeklinde sıralanmıştır(Cennet, 1991).

Deniz(1993), Malatya ili merkezindeki liselerde görev yapan yönetici, sınıf öğretmeni ve ders öğretmenlerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerini bazı değişkenlere göre incelemiştir. Araştırma bulgularına göre, yönetici, sınıf öğretmeni ve ders öğretmenlerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin çok fazla sayıda beklentileri ile her üç grupta da psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri ile ilgili bazı yanlış beklentilerinin olduğu ortaya çıkmıştır. Okulda rehberlik servisinin bulunup bulunmadığına göre, yöneticilerin psikolojik danışma hizmetlerinden beklentileri farklılık göstermekte iken, sınıf öğretmenleri ve ders öğretmenlerinde farklılık göstermemekte; her üç grupta da psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentileri, hizmet öncesi ve hizmet içinde rehberlik dersi alıp almadıklarına, mezun oldukları okullara, branşlarına göre farklılık göstermemekte; hizmet süresi 6-10 yıl olan yöneticilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin diğerlerine göre daha fazladır. Sınıf ve ders öğretmenlerinin beklentilerinin ise hizmet sürelerine farklılık göstermemiştir. Cinsiyetlere göre, sınıf öğretmenlerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentileri bayan öğretmenlerin lehine farklılık gösterirken, ders öğretmenlerinin beklentilerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır(Deniz, 1993).

Alp (1995) yaptığı araştırmada-orta öğretimdeki öğrenci velilerinin rehberlik hizmetlerinden beklentileri ve bu beklentilerin çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini incelemiştir. Araştırmada varılan sonuçlara göre, velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden çok yoğun ve yaygın beklenti içinde oldukları, beklentilerinin cinsiyetlerine, ekonomik durum ve öğrenim durumlarına göre farklılık göstermediği, mesleklerine göre memur olan velilerin lehine ve çocuklarına karşı tutumlarına göre demokratik veliler lehine farklılık gösterdiği görülmüştür. Ayrıca velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeylerinin çocuklarını gönderdikleri okul türüne göre farklılık ortaya çıkmıştır(Alp, 1995).

Tuzcuoğlu(1995), tarafından yapılan "İlkokul Rehberlik Servislerinden Beklentiler ve Rehberlik Servisinin Öğrenciler üzerindeki etkisi" konulu araştırmada,öğretmenlerin,yöneticilerin ve velilerin ilkokullarda rehberlik hizmetlerinden neler bekledikleri; beklentileri doğrultusunda sunulan hizmetlerin öğrenciler ve veliler üzerindeki etkisinin ortaya konması amaçlanmıştır. Pilot bir okulda beklentiler doğrultusunda oluşturulan rehberlik servisinin öğrenciler ve veliler üzerindeki etkisinin olumlu olduğu sonucuna varılmıştır(Tuzcuoğlu, 1995).

Erkan(1997),Ankara il merkezindeki üç ilköğretim okulunda yaptığı "İlköğretim Öğrencilerinin Rehberlik İhtiyaçlarının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma" sonuçlarında ilkokul öğrencilerinin rehberlik ihtiyaçlarına ilişkin sıralamada eğitsel ve mesleki rehberlik ihtiyaçları üst sıralarda kişisel-sosyal ihtiyaçları alt sıralarda yer almıştır. Öğretmenler öğrencileri için velilerden,veliler de velisi bulundukları öğrenciler için öğrencilerin kendilerinden fazla rehberlik ihtiyacı belirtmişlerdir. İlkokul öğrencileri,orta okul öğrencilerinden fazla rehberlik ihtiyacı göstermişler. Kız ve erkek öğrencilerin rehberlik ihtiyaçları arasında fark bulunamamıştır. Orta okul öğretmenleri öğrencileri için,ilkokul öğretmenlerinden daha fazla rehberlik ihtiyacı belirtmiş. İlk okul öğrencilerinin velileri, orta okul öğrencilerinin velilerine göre daha fazla rehberlik ihtiyacı belirtmişlerdir. Velilerin öğrenim düzeyleri arttıkça velisi bulundukları öğrenciler için belirttikleri rehberlik ihtiyacı düzeyi azalmıştır(Erkan, 1997).

Onur(1997),Giresun ilindeki merkez liselerde görev yapan yönetici.öğretmen ve öğrencilerin rehberlik anlayışlarını incelemiştir. Araştırma sonucunda Liselerde görev yapan yönetici.öğretmen.öğrencilerin rehberlik anlayışlarının iyi düzeyde olduğu, yöneticilerin ve öğretmenlerin cinsiyet,meslekteki hizmet süreleri,mezun olduğu okula göre anlamlı bir fark bulunamamış. Yöneticilerde rehberlik kursuna katılmış olmalarına göre anlamlı bir fark göstermezken.öğretmenlerin rehberlik anlayışlarında rehberlik kursu alanların lehine fark bulunmuştur. Hem yöneticilerde, hem de öğretmenlerde mezun oldukları okulda rehberlik dersi okumuş olanların lehine anlamlı fark ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin rehberlik anlayışları ise,cinsiyete ve sınıf seviyelerine göre anlamlı farklılık göstermiştir. Farklılık kız öğrencilerin ve lise 2.sınıfta okuyan öğrencilerin lehine bulunmuştur. Ayrıca araştırma bulgularına göre rehberlik anlayışlarında yönetici.öğretmen ve öğrenciler arasında fark olduğu görülmüştür; bu fark önce yöneticilerin soma öğretmenlerin lehine çıkmıştır. Yönetici.öğretmen ve öğrenciler arasında rehberlik hizmet alanları önem sıralamasında farklılık görülmüştür(Onur, 1997).

Öztürk (1999), Liselerde görevli branş öğretmenlerinin rehberlik hizmetlerini nasıl algıladıklarını araştırmış. Liselerde görevli öğretmenlerin rehberlik hizmetlerini bütünde algılamaları olumlu yönde çıkmış. Ancak öğretmenlerin sahip oldukları kişisel özelliklerinin ve çalıştıkları kurumun algılamalarında kısmen de olsa farklılaşma oluşturduğu görülmüş. Öğretmenlik mesleğine yeni başlamış öğretmenlerin rehberlik hizmetlerini bütünde algılamalarının meslekte kıdemli öğretmenlere göre düşük çıktığı, öğrenim durumları açısından ise akademik kariyeri fazla olan öğretmenlerin algılamaları diğerlerine göre daha düşük çıkmıştır. Branşlar arasında ise Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin rehberlik hizmetlerini bütünde algılamaları diğer branşlardaki öğretmenlere göre daha düşük düzeyde, meslek dersleri öğretmenlerinin algılamaları ise daha yüksek düzeyde olduğu, cinsiyetler açısından erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür(Öztürk, 1999).

Tatlıoğlu(1 999), Konya ili Merkez, Meram,Selçuklu ve Karatay ortaöğretim okullarında okuyan öğrenciler ile bu okullarda görev yapan yöneticiler ve

öğretmenlerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin değerlendirme ve beklentilerinin bazı değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırma sonucunda, lise türlerine göre; öğrencilerin rehberlik servislerinden beklenti puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuş. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre; lise 2.sınıf ve lise 3.sınıf öğrencilerinin aynı beklenti düzeyine sahip oldukları, öğrenim gördükleri alanlara göre; rehberlik servisinden beklenti düzeyi önemli ölçüde farklılık göstermiştir. Öğrencilerin okulda rehberlik servisi bulunup bulunmadığına, yaş gruplarına, anne ve baba mesleğine göre; psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentileri önemli ölçüde farklılık göstermiştir; buna karşılık, öğrencilerin yaşadıkları yerleşim birimine göre farklılık göstermemiştir. Cinsiyete göre ise; psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinde bir fark bulunamamıştır. Eğitimcilerle ilgili bulgular ise, eğitimcilerin okuldaki görevlerine göre ve mezun olduğu okula göre rehberlik servisinden beklentileri arasında anlamlı bir fark bulunmuş. Eğitimcilerin branşlarına ve kıdemlerine göre bir fark bulunmamıştır (Tatlıoğlu, 1999).

Akbaş (2001), tarafından İlköğretim ve Ortaöğretim Okullarında Rehberlik Hizmetlerinin Yürütülmesinde Oluşturulan İşbirliğinin incelenmesi araştırmasında, yüksek ve düşük işbirliğinin sağlandığı okullarda önemli farklılıkların olduğu görülmüş. Yüksek işbirliğinin sağlandığı okullarda olumlu psikolojik danışma ve rehberlik anlayışı, personel arasında geliştirici iletişim, yüksek idare desteği, psikolojik danışmanın yüksek çaba ve motivasyonu, isteklilik, rehberlik hizmetlerinde eğitime ve gelişime önem verme, koruyucu rehberlik anlayışı, öğrenci ihtiyaçlarına duyarlılık, personelin sorumluluklarını üst düzeyde yerine getirme, okuldaki danışman rolünün diğer personel tarafından benimsenmesi, velilerin üst düzey de katılımını sağlamaya özen gösterme ve hizmet sunulan öğrenci sayısının az olması. Düşük düzeyde işbirliğinin sağlandığı okullarda ise şu faktörler önemli bulunmuştur: Düşük idare desteği, engelleyici iletişim, danışmanın düşük motivasyonu, olumsuz psikolojik danışma ve rehberlik anlayışı, danışman rolünün benimsenmemesi, sorun çözmeye yönelik rehberlik anlayışı, sorumlulukların yeterince yerine getirilmemesi, ders programlarının yoğunluğu, konu ile ilgili

yönetmeliklerin yetersizliği, veli katılımının sağlanmaması, öğrenci ihtiyaçlarına duyarsızlık, hizmet verilen öğrenci sayısının fazlalığı(Akbaş,2001).

Yukarıda yurt dışında yapılan veli, yönetici, öğretmen ve öğrencilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin algıları,beklentileri ve ihtiyaçları ile ilgili olan araştırmalar özetlenmiştir.

Yukarıda sözü edilen bu araştırmalarda yönetici,öğretmen,öğrenci,okul danışmanı ve velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin algı ve beklentileri gruplar halinde karşılaştırmalı olarak belli ölçütler esas alınarak incelenmiştir. Rehberlik hizmetlerinden beklentilerin ve ihtiyaçların araştırıldığı araştırmalarda veli,öğretmen,yönetici ve öğrencilerin beklenti ve ihtiyaçları yüksek bulunmuştur(Balcı, 1990;Özdemir, 1991 ;Alp, 1995 ;Erkan; 1997;Onur, 1997;Öztürk, 1999;Tathioğlu,1999). Rehberlik uzmanlarının görevleri ve rehberlik hizmetlerin algılanışı ile ilgili yapılan bazı araştırmalarda yönetici.öğretmen.öğrenci ve velilerin yanlış algılamalarının ve beklentilerinin olduğu bulunmuştur (Kuzgun, 1981; Pişkin,1989; Öztoprak ve Akkoyun,1993; Deniz,1993). Söz konusu araştırmalarda daha önce rehberlik konusunda kurs ve ders alanların almayanlara göre rehberlik hizmetlerini algılamalarının daha olumlu olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan bazı araştırmalarda ise veli,öğretmen ve yöneticilerin birlikte ortak bir rehberlik anlayışını oluşturup işbirliği içinde çalışıldığında rehberlik çalışmalarının daha verimli olduğu bulunmuştur (Kepçeoğlu,1975; Tuzcuoğlu,1995; Akbaş,2001).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde yapılan araştırmalarda ilkokul öğretmenlerin rehberlik uzmanın görevlerini algılamaları olumlu bulunmuş (Bozkurt, 1998). Veli,öğretmen ve öğrencilerin rehberlik ihtiyaçları Eğitsel,Mesleki ve Kişisel-Sosyal boyutta yüksek bulunmuş (İnsay,2002). Öğretmen,yönetici ve öğrencilerin rehberlik hizmetlerinin ilkelerine uymayan beklentilerinin ise yüksek olduğu bulunmuştur (Karagülmez,2002). Velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri ile ilgili bir araştırmaya rastlanmadığından rehberlik hizmetlerinden beklentileri bilinmemektedir.

BÖLÜM III: YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın amacını gerçekleştirebilmek üzere nasıl bir yol izlendiği sırasıyla ele alınmış;araştırma modeli, evren, ömeklem, veri toplama araçları,psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentileri anketi, anketin geliştirilmesi,geçerlilik,güvenirlik çalışması ve puanlaması, kişisel bilgi formu ,verilerin toplanması,verilerin istatistiksel analizine ilişkin süreç ve işlemler açıklanmıştır.

Araştırma Modeli

Belirli bir konuda varolan bir durumu olduğu gibi ortaya çıkartmayı amaçlayan araştırmalar tarama modeline göre .düzenlenmiş araştırmalardır. Lise öğrenci velilerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin ne olduğu ile ilgili bu araştırma da, var olan durum yansıtılmaya çalışıldığından tarama modelinde desenlenmiştir (Karasar,1991:77).

Evren

Araştırmanın evrenini 2002-2003 öğretim yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim.ve Kültür .Bakanlığına bağlı Lefkoşa merkezindeki tüm resmi liseler oluşturmaktadır. Başlangıçta bu okulların tamamının araştırmaya dahil edilmesi düşünülmüş. Ancak bu okullarda velilerin rehberlik servisinin çalışmalarını izleyebilmiş olmaları için çocuklarını gönderdikleri okullardaki rehberlik servisinin en az üç yıldan beri çalışıyor olması dikkatte alınmıştır; üç yıldan daha kısa süre rehberlik çalışmaları olan okullar araştırmanın kapsamından çıkartılmıştır. Böylece araştırma kapsamına giren okulların sayısı 7 olarak belirlenmiştir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde orta öğretim ,ilköğretime dayalı en az altı yıl süreli eğitimin

tümünü kapsamaktadır. Bu araştırmanın evrenini Lefkoşa merkezindeki genel ve meslek liselerinde öğrencisi olan 3512 veli oluşturmaktadır.

Ömeklem

Ömeklem grubuna girecek liselerin seçiminde, Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığına bağlı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Müdürlüğü'nün psikolojik danışma ve rehberlik hizmeti veren okullara ilişkin kayıtlarından yararlanılmıştır. Bu kayıtlara göre Lefkoşa merkezinde rehberlik servisi ve servise bağlı uzmanların bulunduğu dört genel lise, üç meslek lisesi belirlenmiştir.

Genel liselerden; Lefkoşa Türk Lisesi, 20 Temmuz Fen Lisesi, Türk Marif Koleji, Bülent Ecevit Anadolu Lisesi.

Meslek liselerinden; Sedat Simavi Endüstri Meslek Lisesi, Haydar Paşa Ticaret Lisesi, Atatürk Meslek Lisesi araştırmanın ömeklemine oluşturmaktadır.

Bu okullarda öğrenim gören öğrencilerin velilerinden seçilen 977 veli araştırmaya dahil edilmiştir. Ömeklem seçiminde Random örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ömeklemi oluşturan velilerin çocuklarının okudukları okullara göre dağılımı Tablo-I 'de verilmiştir.

Tablo-I
Ömeklemi oluşturan Velilerin Çocuklarının Okuduğu Okullara Göre Sayısal Dağılımı

GENEL LİSE	SAYI	0%	MESLEK LİSESİ	SAYI	0%
Lefkoşa Türk Lisesi	280	29	Sedat Simavi End.M.L.	156	16
Türk MarifKoleji	169	17	Haydarpaşa Ticaret L.	121	12
Bülent Ecevit Anadolu L.	118	12	Atatürk Meslek L.	50	5
20 Temmuz Fen L.	83	9			
TOPLAM	650	67		327	33

Tablo-1 'de görüldüğü gibi ömeklem grubunu oluşturan velilerin % 67' si genel liselerden, % 33 'ü ise meslek liselerinden seçilmişlerdir.

Ayrıca bu velilerin % 29'u Lefkoşa Türk Lisesi'ne giden, % 17'si Türk Maarif Koleji'ne giden, % 12'si Bülent Ecevit Anadolu Lisesi'ne giden, % 9'u 20 Temmuz Fen Lisesi'ne giden, % 16'sı Sedat Simavi Endüstri Meslek Lisesi'ne giden,% 12'si Haydarpaşa Ticaret Lisesi'ne giden,% 5'i Atatürk Meslek Lisesi'ne giden öğrencilerin velileridir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmanın bağımlı değişkeni olan velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerini belirlemek amacıyla "Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketi" , değişkenler hakkında bilgi toplamak için "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Veri toplama ile ilgili ayrıntılı bilgi aşağıda verilmiştir.

1. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketi

Araştırmada velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerini belirlemek üzere kullanılan anket 1995 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde kabul edilmiş olan " Velilerin Orta Dereceli Okullardaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentileri" adlı yüksek lisans tezinden araştırmayı yapan Düriye Alp'den izin alarak uygulanmıştır.

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketinin güvenirlik ve geçerlilik çalışması Türkiye de yapılmış olup, Kuzey Kıbrıs Türk

Cumhuriyeti ve veliler için uygun olup olmadığı konusunda uzman görüşü alınarak araştırmada kullanılmıştır.

Araştırmada velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerini belirlemek üzere kullanılan anket araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. "Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketi"nin hazırlanmasında Kepçeoğlu (1979), Aydın (1987) ve Özdemir(1991) tarafından benzer konularda hazırlanmış ölçme araçlarından yararlanılmış bir ön çalışma ile anket geliştirilmiştir(Alp, 1995:32).

Anket psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin 38 olumlu beklenti maddesinden oluşmaktadır.

Anketin cevaplanacağı bölüm beklenti maddelerinin hemen yanında ölçü derecelendirme biçiminde hazırlanmış ve velilerin işaretlemesi için anketle birlikte sunulmuştur. Anketin cevaplama bölümü "Katılıyorum", "Kısmen Katılıyorum", "Katılmıyorum" ifadelerinin yer aldığı üçlü derecelendirme ölçeğinden oluşmaktadır.

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketinin Geliştirilmesi

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketi'nin geliştirilmesinde şu aşamalar izlenmiştir.

İlk aşamada araştırmanın örnekleme dahil olan altı liseden seçilen iki lisede öğrenim gören öğrencilerin velilerinden oluşan 60 kişilik gruba "psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentilere İlişkin Açık Uçlu Sorular Anketi" uygulanmış .Velilerden Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentilere İlişkin Açık Uçlu Sorular Anketi'ne Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin beklentilerini yazmaları istenmiş, bu şekilde velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentileri hakkında bir ön bilgi toplanmış.

İkinci aşamada, elde edilmiş olan sonuçlar değerlendirilmiş, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerle ilgili benzer maddeler birleştirilmiş, düzenlenmiş ve anketin ilk şekli hazırlanmış. Hazırlanan bu maddeler ile daha önce Kepçeoğlu(1979), Aydın(1987), ve Özdemir(1991) tarafından benzer konulardaki ölçme araçlarının maddeleri incelenip karşılaştırılmış ve uygun maddelerin alınması sureti ile 44 maddelik "Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketi" oluşturulmuş. Üçüncü aşamada anket Türkiye de değişik üniversitelerde görevli 4 profesör, 4 doçent, 8 yardımcı doçent ve 4 doktora yeterliliğini vermiş toplam 20 kişilik bir uzman grubu görüşüne sunulmuş. Uzman grubun görüşleri sonucunda 44 maddelik Psikolojik Danışma ve rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketinden bazı maddeler çıkarılmış, bazı benzer maddeler birleştirilmiş ve 38 maddelik Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketine son şekil verilmiştir(Alp,1995:34).

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketinin Geçerlilik Çalışması

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketinin geçerlilik çalışması için daha önce Özdemir(1991) tarafından geliştirilmiş ve geçerlilik çalışması yapılmış Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Envanteri'nin araştırmanın amacına uygun bir araç olduğu görüşüne varılmış.

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Envanteri'nin cevap kağıdı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketine benzer şekilde üçlü derecelendirme ölçeği şeklinde ve beklenti maddelerinin hemen yanına gelecek şekilde yeniden düzenlenmiş.

Daha sonra 84 kişilik bir veli grubuna araştırmacı tarafından geliştirilen Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketi ile Özdemir tarafından(1991) geliştirilen ve geçerli bir araç olan Psikolojik Danışma ve Rehberlik

Hizmetlerinden Beklentiler Envanteri aynı anda uygulanmış. Velilerin her iki ölçme aracına verdikleri cevapların puanları toplanmış. Uygulama sonucunda benzer ölçekler katsayısı .83 olarak bulunmuştur(Alp, 1995:35).

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketinin Güvenirlik Çalışması

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketinin güvenilirlik çalışması "test-tekrar test" yöntemi ile yapılmış. Anket 20 gün ara ile 50 kişilik bir veli grubuna iki kez uygulanmış. Her iki uygulama sonucunda elde edilen puanlar toplanmış ve puanların korelasyonu hesaplanmış. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketinin güvenilirliği Pearson Moment Korelasyonu ile hesaplanmış ve .77 olarak bulunmuştur(Alp,1995:35).

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketinin Puanlanması

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketinde bulunan her madde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri ile ilgili bir beklenti ifade etmektedir. Cevaplayıcılar her maddeyi okuduktan sonra, bu beklenti maddelerinin yanında yer alan "Katılıyorum", "Kısmen Katılıyorum", "Katılmıyorum" ifadelerinin altındaki parantez içindeki boşlukları işaretlendirmişlerdir. Bu işaretlemeler ile ilgili veriler bilgisayara aktarılmış ve anketin puanlaması bilgisayarda yapılmıştır. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketindeki beklenti maddeleri olumlu ifadelerden oluşmakta ve buna göre puana çevrilmiştir. "Katılıyorum" ifadesi (2), "Kısmen Katılıyorum" (1), "Katılmıyorum" ifadesi (0) puan olarak hesaplanmıştır. Her bir beklenti maddesi ile ilgili ifadeler puana dönüştürülerek kişinin her beklenti maddesinden aldığı puanlar toplanmış ve Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketinden bir kişinin alabileceği en yüksek puan 76, en düşük puan ise 0'dır.

Anketin açıklaması Ek-1 'de, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketinin bir örneği ise Ek-2'de verilmiştir.

2. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada kullanılan "Kişisel Bilgi Formu" velilerin kişisel nitelikleri ve ailesi hakkındaki bilgileri toplamak amacıyla On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından onaylanmış ; "Velilerin Orta Dereceli Okullardaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentileri" konulu yüksek lisans tezinde yer alan kişisel bilgi formu uzman görüşü alınarak kullanılmıştır. Bunlar ; cinsiyet, öğrenim düzeyi, meslek, ailelerin çocuklarına karşı tutumları, çocuklarını gönderdikleri okul türü gibi sorulardır.

Velilerin çocuklarını gönderdikleri okul türü, araştırmacı tarafından anketler uygulanırken belirlenmiş, tekrar kişisel bilgi formunda sorulmasına gerek görülmemiştir. Araştırmada kullanılan "Kişisel Bilgi Formu" nun bir örneği Ek-3'de verilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada uygulamaların yapılabilmesi için Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'ndan izin alınmıştır (Ek-4).

Bilgilerin toplanması için okullardaki rehber öğretmenlerden yardım alınmıştır. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketi ve Bilgi Formu bir arada örnekleme giren okullardaki öğrencilere gerekli açıklama yapılarak velilerine doldurtup ertesi gün geri getirmeleri istenmiştir. Velilere toplu olarak ulaşma imkanı olmadığından böyle bir yola başvurulmuş, anketlerin dağıtılması ve toplanması aşamalarından rehber öğretmenlerden yardım alınmıştır.

Öğrenciler aracılığı ile gönderilen anketlerin büyük çoğunluğu veliler tarafından doldurulup geri gönderilmiştir. Uygulamalar 2002-2003 öğretim yılı birinci yarıyıl Ekim ayında yapılmıştır.

Verilerin İstatistiksel Analizi

Uygulama sonunda Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketi aracılığıyla toplanan verilerin işlenmesinde ve çözümlenmesinde SPSS (Statistical Package for Social Science 8.0) paket programından yararlanılmıştır.

Velilerin genel olarak psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerini belirlemek için birinci alt problemde frekans,yüzde ve ağırlıklı ortalama , diğer alt problemler için " t- testi" ve "Tek-Yönlü Varyans Analizi" tekniği kullanılmıştır.

Değişkenlerde yer alan grup sayısının iki olması durumunda "t- testi", ikiden fazla olması durumunda ise "Tek-Yönlü Varyans Analizi" yapılmıştır. Varyans analizi sonucunda ortaya çıkan F değerinin anlamlı olması durumunda ise hangi grupların ortalamaları arasında önemli düzeyde fark olduğunu belirleyebilmek için gruplar "t- testi" ile karşılaştırılmıştır.

Grup ortalamaları arasındaki farkın önem kontrolünden .05 hata payı kabul edilmiştir. İstatistiksel işlemler Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Öğretmen Akademisi öğretim görevlisi Dr.Müge Beidoğlu denetiminde yapılmıştır.

BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde önce araştırmanın örneklemini oluşturan liselerde öğrenim gören öğrencilerin velilerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden yaygın beklentilerine ilişkin bulgular, daha sonra ise bu beklentilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesine ilişkin bulgular verilip tartışılmış ve yorumlanmıştır.

Bulguların tartışılması ve yorumlanması, genellikle "bulgular" bölümündeki açıklamalara paralel olarak yapılmıştır.

Velilerin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler Anketi puan ortalamaları; cinsiyetlerine, öğrenim düzeylerine, mesleklerine, çocuklarına karşı tutumlarına ve çocuklarını gönderdikleri okul türüne göre olmak üzere toplam beş değişken açısından ele alınıp incelenmiştir.

Velilerin puan ortalamaları bu değişkenlere göre incelenirken grupların iki olması durumunda "t-testi", grupların ikiden fazla olması durumunda ise "tek yönlü varyans analizi" tekniği uygulanmıştır. Varyans analizi sonucunda anlamlı çıkan durumlarda anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için "t-testi" uygulanmıştır. Karşılaştırmalarda anlamlılık düzeyi olarak 0.05 düzeyi belirlenmiştir.

1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Alt problemler içinde yer alan birinci alt problem ile genel olarak velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerin neler olduğu belirlenmesi amaçlanmıştır. Velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin beklentilerinin frekansı, yüzde ve ağırlıklı ortalamaları tablo-2 'de verilmiştir.

TABLO-2

**Velilerin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerine İlişkin
Beklentilerinin Frekans ,Yüzde ve Ağırlıklı Ortalamaları**

BEKLENTİ MADDELERİ FREKANS DAĞILIM TABLOSU

Beklenti Maddeleri	f	%	f	%	f	%	Toplam Yüzde	$\bar{x}$
Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri öğrencilere tanıtılmalı	11	1.1	57	5.8	909	93.1	98.9	1.5
Okulun eğitim-öğretim programı ve disiplin kurulları hakkında öğrenci,veliler bilgilendirilmeli	14	1.4	76	7.8	887	90.8	98.6	1.8
Okula yeni kaydolun veya naklen gelen öğrencilerin okul ve çevresi-öğrencilerle tanışmalarına yardım edilmeli	24	2.4	134	13.7	820	83.9	97.6	1.8
Öğrencilere okul-İçi ve dışı çevre tanıtılmalı	38	3.8	199	20.2	822	84.1	96.1	1.5
Okula ilgili problemlerinin çözümünde öğrencilere yardım edilmeli	10	1.1	60	6.1	907	92.8	98.9	1.9
Başarısız öğrencilerin uyum sorunları ile ilgilenilmeli	7	0.7	68	7.0	902	92.3	99.3	1.9
Arkadaşlık ilişkileri ile ilgili problemlerinin çözümünde öğrencilere yardım edilmeli	44	4.5	128	13.1	805	82.4	95.5	1.7
Gelişim problemlerinin çözümünde öğrencilere yardım edilmeli	27	2.7	135	13.8	854	87.4	97.2	1.8
Öğrencilerin kaygılarının yenmelerinde yardım edilmeli	16	1.6	66	6.8	895	91.6	98.4	1.9
Öğrencilerin kötü alışkanlık edinmelerini önleyici çalışmalar yapılmalı	10	1.0	66	6.8	901	92.2	99.0	1.9
Öğrencilerin bir birey olarak kendilerini anlama,tanıtma ve kabul etmelerini yardım edilmeli	19	1.9	83	8.5	875	89.6	98.1	1.8
Öğrencilerin ders,kurs ve program seçmelerine yardım edilmeli	30	3.1	136	13.9	811	83.0	96.9	1.8
Öğrencilere gerektiğinde psikolojik test ve envanterler uygulanmalı,elde edilen sonuçlar ilgili öğrencilerle paylaşılmalı	41	4.2	104	10.6	832	85.2	95.8	1.8
Özel ve üstün yetenekli öğrenciler belirlenmeli ve gelişimleri için destek verilmeli	119	11.9	175	17.8	877	89.7	91.9	1.7
Öğrencilerin yetenekleri ölçüsünde başarılı olmaları için gerekli yardım verilmeli	112	11.2	166	16.8	899	92.0	98.8	1.9
Öğrencilerin özel ihtiyaç ve problemleri belirlenmeli ve gerekli yardım verilmeli	120	12.0	176	17.8	842	86.2	98.0	1.8
Sınıf geçme sistemi hakkında,öğrencilere açıklayıcı bilgi verilmeli	3	0.3	59	6.0	905	92.7	98.7	1.9
Öğrenciler başarılı olma ve verimli ders çalışma yollarına ilişkin bilgiler verilmeli	5	0.5	61	6.2	911	93.3	99.5	1.9
Gerekli durumlarda öğrenci hakkında toplanan genel bilgiler--veli ve öğretmenlerle paylaşılmalı	28	2.9	177	17.9	1872	89.2	97.1	1.5
Öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirilmelerine yardım edilmeli	10	1.0	74	7.5	893	91.4	99.0	1.9
Öğrenciler hakkında toplanan özel bilgiler gizlilik kuralları içinde saklanmalı	53	5.4	89	9.1	835	85.5	94.6	1.8
Öğrenciye meslek seçiminde gerekli yardım verilmeli	10	1.0	71	7.1	899	92.0	99.0	1.9
Öğrenciler ders dışı etkinliklere katılmaya teşvik edilmeli	45	4.6	122	12.5	810	82.9	95.4	1.7
Öğrencinin gelecekle ilgili gerçekçi planlar yapmasına yardım edilmeli	19	1.9	69	7.1	889	91.0	98.1	1.8
M-eli ve tüm okul personeline öğrencilerin gelişimi ve sorunları hakkında bilgi veren konferans,panel gibi çalışmalar düzenlenmeli	27	2.8	98	10.0	852	87.2	97.2	1.8
Bir üst öğrenim programına geçişi planlamalarında öğrencilere yardım edilmeli	121	12.1	189	19.0	894	91.6	97.9	1.8
Öğrencilerin ilgilerine göre eğitimsel çalışmalara katılmaları sağlanmalı ve gelişimleri yakından izlenmeli	18	1.8	86	8.8	873	89.4	98.2	1.9
Eğitimini sürdüremeyecek öğrenciler için çevredeki iş imkanlarının öğrencilerle paylaşılmasına yardım edilmeli	31	3.1	193	19.3	853	87.3	96.8	1.7
Başarıyı engelleyen faktörler belirlenmeli ve bu engellerin aşılmasında öğrencilere yardım edilmeli	16	1.6	52	5.3	909	93.1	98.4	1.9
Rehber-öğretmen öğrenciler ile yakın ilişki içinde olmalı	7	0.7	52	5.3	909	94.0	99.3	1.9
Öğretmenlere öğrencilerin kişisel,eğitimsel ve sosyal sorunlarını belirlemede etkili olan yeni yöntem ve teknikler tanıtılmalı	10	1.0	67	6.9	900	92.1	99.0	1.9
Sınıf öğretmeni ile rehber öğretmen tam bir işbirliği içinde çalışmalı	18	1.8	55	5.5	904	92.6	98.2	1.9
Okul-Aile ilişkisinin daha sağlıklı olmasına yardım edilmeli	9	0.9	61	6.2	907	92.9	99.1	1.9
Rehber öğretmen Okul-Aile birliği toplantılarına katılmalı	22	2.3	73	7.5	882	90.2	97.7	1.8
Çevrede psikolojik yardım veren başka meslek ve kuruluşlar öğrenci ve velilere tanıtılmalı	49	5.0	151	15.5	777	79.5	95.0	1.7
Öğrencilerin yetenek, ilgi, başarı ve gelişim durumları hakkında velilere--ailelerle görüşülmesi	14	1.4	56	5.6	907	92.9	98.6	1.9
Velilere çocuklarının daha iyi gelişebilmeleri için onlara verebilecekleri yardımlar hakkında bilgi verilmeli	17	1.7	67	6.7	913	91.4	98.3	1.8
Öğrenciler ihtiyaç duyduklarında psikolojik yardım almaları konusunda bilgilendirilmeli	25	2.5	161	16.1	1888	90.8	97.4	1.8

Velilerin kısmen ve tamamen katıldıkları beklenti maddelerinin toplam yüzdeleri Tablo-2 'de görüldüğü gibi aşağıda sıralanmıştır.

1." Öğrencilere başarılı olma ve verimli ders çalışma yollarına ilişkin bilgiler verilmelidir"(% 99.5)

2." Başarısız öğrencilerin uyum sorunları ile ilgilenilmeli"(% 99.3)

3."Rehber öğretmen öğrencileri ile yakın ilişki içinde olmalıdır"(% 99.3)

4."Okul-Aile ilişkisinin daha sağlıklı olmasına yardım edilmeli" (%99.1).

5."Öğretmenlere, öğrencilerin kişisel, eğitsel ve sosyal sorunlarını belirlemede etkili olan yeni yöntem ve teknikler tanıtılmalı"(% 99.0).

6."Öğrenciye meslek seçiminde gerekli yardım verilmeli"(% 99.0).

7."Öğrencilerin ilgi , ihtiyaç ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirilmelerine yardım edilmeli" (% 99.0).

8."Öğrencilerin kötü alışkanlık edinmelerini önleyici çalışmalar yapılmalı" (% 99.0).

9."Okulla ilgili problemlerin çözümünde öğrencilere yardım edilmeli"(%98.9).

10."Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri öğrencilere tanıtılmalı" (% 98.9).

11. "Öğrencilerin yetenekleri ölçüsünde başarılı olmaları için gerekli yardım verilmeli" (% 98.8).

12. "Sınıf geçme sistemi hakkında öğrencilere açıklayıcı bilgiler verilmeli" (% 98.7).

13. "Öğrencilerin yetenek, ilgi, başarı ve gelişim durumları hakkında velilere açıklamalarda bulunulmalı"(% 98.6).

14. " Okulun eğitim-öğretim programı ve disiplin kuralları hakkında öğrenci, veliler bilgilendirilmeli" (% 98.6).

15. "Başarıyı engelleyen faktörler belirlenmeli ve bu engellerin aşılmasında öğrencilere yardım edilmelidir"(% 98.4).

16. "Öğrencilere sınav kaygılarını yenmelerinde yardım edilmeli"(% 98.4).

17. "Velilere çocuklarının daha iyi gelişebilmeleri için onlara verebilecekleri yardımlar hakkında bilgi verilmeli" (% 98.3).

18. " Öğrencilerin ilgilerine göre eğitsel çalışmalara katılmaları sağlanmalı ve gelişimleri yakından izlenmeli"(% 98.2).

19. "Sınıf öğretmeni ile rehber öğretmen tam bir işbirliği içinde çalışmalı" (% 98.2).

20. " Öğrencilerin gelecekle ilgili gerçekçi planlar yapmasına yardım edilmeli"(% 98.1).

21. " Öğrencilerin bir birey olarak kendilerini tanıma ve kabul etmelerini yardım edilmeli" (% 98.1).

22. "Öğrencilerin özel ihtiyaç ve problemleri belirlenmeli ve gerekli yardım verilmeli" (% 98.0).

23. "Bir üst öğrenim programına geçişi planlamalarında öğrencilere yardım edilmeli"(% 97.9).

24. "Rehber öğretmen Okul-Aile birliği toplantılarına katılmalı"(% 97.7).

25. "Okula yeni kaydolun veya naklen gelen öğrencilerin okul çevresine alışmalarına yardım edilmeli" (% 97.6).

26. " Öğrenciler ihtiyaç duyduklarında psikolojik yardım almaları konusunda bilinçlendirilmeli" (% 97.4).

27. "Veli ve tüm okul personeline öğrencilerin gelişimi ve sorunları hakkında bilgi veren konferans,panel gibi çalışmalar düzenlenmeli" (%97 .2).

28. " Gelişim problemlerinin çözümünde öğrencilere yardım edilmeli" (% 97.2).

29. "Gerekli durumlarda öğrenci hakkında toplanan genel bilgiler veli ve öğretmenlerle paylaşılmalı"(% 97 .1).

30. " Öğrencilerin ders,kurs ve program seçmelerine yardım edilmeli" (% 96.9).

31. "Eğitimini sürdüremeyecek öğrenciler için çevredeki iş imkanlarına göre beceriler geliştirmelerine yardım edilmeli" (% 96.8).

32. "Öğrencilere okul-içi ve dışı çevre tanıtılmalı" (% 96. I).

33. "Öğrencilere gerektiğinde psikolojik test ve envanterler uygulanmalı,elde edilen sonuçlar ilgili öğrencilerle paylaşılmalı" (% 95.8).

34. "Arkadaşlık ilişkileri ile ilgili problemlerinin çözümünde öğrencilere yardım edilmeli"(% 95.5).

35. "Öğrenciler ders-dışı etkinliklere katılmaya teşvik edilmeli"(% 95.4).

36. "Çevrede psikolojik yardım veren başka meslek ve kuruluşlar öğrenci ve velilere tanıtılmalı"(% 95.0).

37. "Öğrenciler hakkında toplanan özel bilgiler gizlilik kuralları içinde saklanmalı" (%94.6).

38. "Özel ve üstün yetenekli öğrenciler belirlenmeli ve gelişimleri için destek verilmeli" (% 91 .9).

Yukarıdaki verilerden de görüldüğü gibi velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden çok fazla ve yoğun beklentilerinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Velilerin katılmadığı beklenti maddeleri Tablo-2'de görüldüğü gibi yüzdelik sırasına göre aşağıda sıralanmıştır.

1. "Özel ve üstün yetenekli öğrenciler belirlenmeli ve gelişimleri için destek verilmeli"(% 8. 1)

2. "Öğrenciler hakkında toplanan özel bilgiler gizlilik kuralları içinde saklanmalı"(% 5.4)

3. "Çevrede psikolojik yardım veren başka meslek ve kuruluşlar öğrenci ve velilere tanıtılmalı"(% 5.0)

4. "Öğrenciler ders-dışı etkinliklere katılmaya teşvik edilmeli"(% 4.6)

5. "Arkadaşlık ilişkileri ile ilgili problemlerinin çözümünde öğrencilere yardım edilmeli"(% 4.5)

6. " Öğrencilere gerektiğinde psikolojik test ve envanterler uygulanmalı,elde edilen sonuçlar ilgili öğrencilerle paylaşılmalı"(% 4.2)

7. "Öğrencilere okul-içi ve dışı çevre tanıtılmalı"(% 3.9)

8. "Eğitimini sürdüremeyecek öğrenciler için çevredeki iş imkanlarına göre beceriler geliştirmelerine yardım edilmeli"(% 3.2)

9. "Öğrencilerin ders,kurs ve program seçmelerine yardım edilmeli"(%3.1)

10. "Gerekli durumlarda öğrenci hakkında toplanan genel bilgiler veli ve öğretmenlerle paylaşılmalı"(% 2.9)

11. " Gelişim problemlerinin çözümünde öğrencilere yardım edilmeli"(%2.8)

12. "Veli ve tüm okul personeline öğrencilerin gelişimi ve sorunları hakkında bilgi veren konferans,panel gibi çalışmalar düzenlenmeli" (% 2.8)

13. " Öğrenciler ihtiyaç duyduklarında psikolojik yardım almaları konusunda bilinçlendirilmeli"(%2.6)

14. "Okula yeni kaydolun veya naklen gelen öğrencilerin okul çevresine alışmalarına yardım edilmeli"(%2.4)

15. "Rehber öğretmen Okul-Aile birliği toplantılarına katılmalı"(%2.3)

16. "Bir üst öğrenim programına geçişi planlamalarında öğrencilere yardım edilmeli"(%2.1)

17. "Öğrencilerin özel ihtiyaç ve problemleri belirlenmeli ve gerekli yardım verilmeli"(% 2.0)
18. " Öğrencilerin bir birey olarak kendilerini anlarna,tanırna ve kabul etmelerini yardım edilmeli"(% 1.9)
19. " Öğrencilerin gelecekle ilgili gerçekçi planlar yapmasına yardım edilmeli"(% 1.9)
20. "Sınıf öğretmeni ile rehber öğretmen tarn bir işbirliği içinde çalışmalı"(% 1.8)
21. " Öğrencilerin ilgilerine göre eğitsel çalışmalara katılmaları sağlanmalı ve gelişimleri yakından izlenmeli"(% 1.8)
22. "Velilere çocuklarının daha iyi gelişebilmeleri için onlara verebilecekleri yardımlar hakkında bilgi verilmeli"(% 1.7)
23. "Öğrencilere sınav kaygılarını yenmelerinde yardım edilmeli"(% 1.6)
24. "Başarıyı engelleyen faktörler belirlenmeli ve bu engellerin aşılmasında öğrencilere yardım edilmelidir"(% 1.6)
25. " Okulun eğitim-öğretim programı ve disiplin kuralları hakkında öğrenci, veliler bilgilendirilmeli"(% 1.4)
26. "Öğrencilerin yetenek, ilgi, başarı ve gelişim durumları hakkında velilere açıklamalarda bulunulmalı"(% 1.4)
27. "Sınıf geçme sistemi hakkında öğrencilere açıklayıcı bilgiler verilmeli"(% 1.3)

28. "Öğrencilerin yetenekleri ölçüsünde başarılı olmaları için gerekli yardım verilmeli"(% 1.2)
29. "Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri öğrencilere tanıtılmalı"(% 1.1)
30. "Okulla ilgili problemlerin çözümünde öğrencilere yardım edilmeli"(%1.1)
31. "Öğrencilerin kötü alışkanlık edinmelerini önleyici çalışmalar yapılmalı"(% 1.0)
32. "Öğrencilerin ilgi ihtiyaç ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirilmelerine yardım edilmeli"(% 1.0)
33. "Öğrenciye meslek seçiminde gerekli yardım verilmeli"(% 1.0)
34. "Öğretmenlere, öğrencilerin kişisel, eğitsel ve sosyal sorunlarını belirlemede etkili olan yeni yöntem ve teknikler tanıtılmalı"(% 1.0)
35. "Okul-Aile ilişkisinin daha sağlıklı olmasına yardım edilmeli"(%0.9)
36. "Rehber öğretmen öğrencileri ile yakın ilişki içinde olmalıdır"(% 0.7)
- 37." Başarısız öğrencilerin uyum sorunları ile ilgilenilmeli"(% 0.7)
38. " Öğrencilere başarılı olma ve verimli ders çalışma yollarına ilişkin bilgiler verilmelidir"(% 0.5)

Görüldüğü gibi velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin beklenti maddelerine katılmama oranı düşüktür.

Alp'in(1995) velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentileri araştırmasında velilerin % 98 'i psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti maddelerine katılmıştır.

Mason ve arkadaşları(1975) araştırma bulgularında ailelerin danışmanlardan görev beklentileri ve algılarının öğrencilerden daha yüksek olduğunu bulmuştur (Aktaran:Alp, 1995:19)

Velilerin beklentilerinin yoğunlaştığı alanlar; sırasıyla ; "Bilgi verme", "Çevre ve aile ile ilişkiler", "Müşavirlik", "Psikolojik danışma", "Bireyi tanıma", "Yerleştirme", "İzleme", "Oryantasyon" hizmet alanlarıdır.

Tablo-Z'de beklenti maddelerinin frekans dağılımı ve yüzde oranlarına bakıldığında, "Öğrencilere başarılı olma ve verimli ders çalışma yollarına ilişkin bilgiler verilmelidir", " Öğrenciye meslek seçiminde gerekli yardım verilmeli", "Öğrencilerin kötü alışkanlık edinmelerini önleyici çalışmalar yapılmalı","Başarıyı engelleyen faktörler belirlenmeli ve bu engellerin aşılmasında öğrencilere yardım edilmelidir", "Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri öğrencilere tanıtılmalı", "Sınıf geçme sistemi hakkında öğrencilere açıklayıcı bilgiler verilmeli" gibi daha çok Bilgi verme hizmetleri alanında velilerin beklentilerinin yoğunluğunu;ıstığı görülmektedir. Velilerin eğitsel ve mesleki rehberlik alanında bilgilendirme beklentisinin yüksek olması başka araştırmacılarca da ortaya konmuştur (Alp,1995; Erkan,1997; Bozkurt,1998; İnsay, 2002; Karagülmez,2002). Y'liler. psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden öncelikle okul, okulda uygulanan sistem ve kurallar, rehberlik hizmetleri gibi konularda bilgi sahibi olmayı istemektedirler. Bu bulgu, velilerin rehberlik hizmetlerinin sunulmasında öncelikle bu hizmetlerin kendilerine tanıtılmasının gerektiğini yansıtmaktadır. Velilerin bu tür beklenti içinde olmaları onların rehberlik uzmanından görevi olmayan işleri beklemelerini engelleyecektir. Nitekim Öztoprak yaptığı araştırmada rehberlik hizmetlerinin velilere tanıtılmasını velilerin rehberlik uzmanlarından görevi olmayan hizmetleri beklemesinde azalmaya neden olduğunu bulmuştur(Öztoprak ve Akkoyun ,1993).

Eğitim sisteminde gerçekleşen sürekli değişimler,meslek sayısının gittikçe artması,öğrencinin geleceğe hazırlanması ve bir mesleğe yerleşmesi sonucu öğrenciye dolayısı ile veliye yansımaktadır. Veliler eğitim sistemleri ,eğitimdeki yeni hizmetler, çocuğunun kişilik özellikleri,çeşitli meslekler hakkında bilgi alma ,çocuğunun kişilik özellikleri ve beklentilerine uygun meslek seçimi yapması ihtiyacını duymaktadır.

Bu araştırmada "Okul-aile ilişkisinin daha sağlıklı olmasına yardım edilmeli", "Öğrencilerin yetenek,ilgi,başarı ve gelişim durumları hakkında velilere açıklamalarda bulunulmalı", " Okulun eğitim-öğretim programı ve disiplin kuralları hakkında öğrenci, velilerbilgilendirilmeli" ;"Sınıf öğretmeni ile rehber öğretmen tam bir işbirliği içinde çalışmalı", "Öğretmenlere.öğrencilerin kişisel.eğitsel ve sosyal sorunlarını belirlemede etkili olan yeni yöntem ve teknikler tanıtılmalı" şeklinde ifade edilen "Aile ve Çevre ile İlişkiler" ve "Müşavirlik" hizmetlerini yansıtan maddeler de beklentilerin yoğunlaştığı maddelerdendir. Bu bulgu velilerin okulda verilen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden haberdar olmak istediklerini yansıtmaktadır. Alp'in(1995)yaptığı araştırmada da müşavirlik,çevre ve veli ile ilişkiler alanlarında yoğun beklentinin olduğu görülmüştür(Alp, 1995 :68). Canbolat' ın (1987) ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin velilerinin öğretmenlerden ne tür hizmetler bekledikleri ile ilgili araştırmasında velilerin "Branş bilgisi" ve "Velilerle ilişkiler" alanlarında öğretmenlerden daha fazla beklentisi olduğu bulunmuştur(Aktaran:Alp, 1995 :26)

Bu araştırmada "Okulla ilgili problemlerin çözümünde öğrencilere yardım edilmeli", " Başarısız öğrencilerin uyum sorunlarıyla ilgilenilmeli"," Öğrencilere sınav kaygılarını yenmelerinde yardım edilmeli " şekilde ifade edilen "Psikolojik Danışma" hizmetlerini yansıtan maddeler de beklentilerin yoğunlaştığı maddelerdendir. Efraiff'in(1961)velilerin rehber öğretmenlerden beklentileri ve Bergstein ve Grant'ın (1961) velilerin rehber öğretmenin görevini algılayışları ile ilgili yaptıkları araştırmada da veliler rehber öğretmenlerden psikolojik danışma görevleri bekledikleri bulunmuştur(Aktaran:Kuzgun, 1995).

Buna araştırmada velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri hakkında bilgi sahibi olmak ve bu hizmetleri çocuğun başarısını arttırmasına yardımcı olmasını beklediği sylenabilir. Velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden yoğun beklentilerinin olmasında artık eğitim-ğretim etkinlikleri dışında çocuklarının sorunları ve gelişimleri ile de ilgilenmeye başlamaları,onların mutlu ve uyumlu olmalarını istemelerinin etkili olduğu düşünülebilir. Aynca veliler ergenlik dönemindeki çocuklarıyla olan çatışmalarında çocuklarına ve kendilerine uzman kişilerin yardımcı olabileceğini düşünebilirler.

Velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden yaygın beklentilerinin olması bu nedenlerle birlikte psikolojik ve danışma ve rehberlik hizmetlerinin önemini artık önyargısız gerçekçi bir biçimde görebilmeleri ile de açıklanabilir.

Yine bu araştırmada "Rehber ğretmen öğrencileri ile yakın ilişki içinde olmalıdır", "ğrencilerin yetenekleri lsnde başarılı olmaları için gerekli yardım verilmeli", "ğrencilerin bir birey olarak kendilerini anlama,tanıma ve kabul etmelerini yardım edilmeli"; "ğrencilerin ilgi,ihtiyaç ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirilmelerine yardım edilmeli"; "ğrencilerin ilgilerine göre eğitsel çalışmalara katılmaları sağlanmalı ve gelişimleri yakından izlenmeli"; "Okula yeni kaydolan veya naklen gelen öğrencilerin okul çevresine alışmalarına yardım edilmeli" şeklinde ifade edilen "Bireyi Tanımaya, Yerleştirme, İzleme ve Oryantasyon" hizmetlerini yansıtan maddeler de beklentilerin yoğunlaştığı maddelerdendir.

2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Alt problemler içinde yer alan ikinci alt problem ile velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti puanlarının cinsiyetlere göre değişip değişmediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Cinsiyetlere göre velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeyleri arasında önemli bir fark olup

olmadığını test etmek amacı ile iki grup olduğu için doğrudan t-testi uygulanmıştır. Bu hesaplara ait sayısal bilgiler t-testi sonuçları Tablo 3'de verilmiştir.

TABLO-3

Velilerin Cinsiyetine Göre Sayısal Dağılım ile Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklenti Puanlarının Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	S	Sd	T	Sonuç
Kadın	530	71.30	6.39	975	1.436	P>.05
Erkek	447	70.65	7.75			

P>0.05

Tablo-3 incelendiğinde, kadın ve erkek velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti puanları ortalamaları birbirine çok yakın olarak bulunmuştur. İki grup arasında yapılan t-testi sonucunda aralarındaki farkın anlamlı olmadığı görülmüştür($t=1.436, P>.05$).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin sosyal ve kültür yapısı gereği çocuk yetiştirme sorumluluğunun anne ve baba'nın birlikte paylaşması, çocukları arasında cinsiyete dayalı bir ayrımın yapılmamasından dolayı, kadın ve erkek velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmamış olabilir. Alicik'in (2003) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin aile yapısı ile ilgili araştırmalarında Kıbrıs Türk ailesinin kız çocuklarının en az erkek çocuklarının eğitimi kadar önem verdiğini belirtmektedir. Konu ile ilgili olarak yapılan benzer araştırmalar bu bulguyu desteklerken bazı araştırmalarda ise farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Alp'in (1995) araştırmasında da velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Benzer sonuçlar farklı araştırmalarda da bulunmuştur (Deniz, 1993 ;Erkan, 1997; Bozkurt, 1998; Tatlıoğlu 1999).

Öztürk'ün(1 999) araştırmasında rehberlik hizmetlerini algılamaları erkek öğretmenlerin bayan öğretmenlere göre daha yüksek bulunmuş. Kepçeoğlu'nun araştırmasında kadın öğretmenler ile erkek öğretmenler arasındaki rehberlik anlayış farkının kadınlar lehine anlamlı olduğu bulunmuştur(Kepçeoğlu,1975:57). Doğan(1 989) ise , üniversite öğrencilerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinden sadece üç beklenti maddesinin ("Öğretim Elemanı,Akademik Danışman,Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uzmanı arasında işbirliği olması", "Testler ve öğrenciler hakkında toplanan özel ve kişisel bilgilerin gizliliğinin sağlanması", "üniversite yöneticilerinin gençlik psikolojisi.gençlik sorunları hakkında bilgilendirilmesi") cinsiyetle bağlantılı olarak farklılık gösterdiği sonucuna varmıştır (Aktaran:Alp,1995:27).

Sonuç olarak bu çalışmada velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin. cinsiyetlerine göre farklılık göstermediği bulunmuştur.

3. ÜçüncüAltProbleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Alt problemler içinde yer alan üçüncü alt problem ile öğrenim düzeyleri bakımından velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeylerinin değişip değişmediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu alt problemi incelemek amacı ile, veliler "okur-yazar değil", "okur-yazar ya da ilkokul mezunu", "ortaokul ya da lise mezunu", "üniversite ya da yüksek okul mezunu", ve "lisans üstü öğrenimli" olmak üzere beş gruba ayrılmıştır.

Velilerin öğrenim düzeyine göre sayısal dağılımı ile.psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti puanlarının aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo-4 'de verilmiştir.

TABLO-4

Velilerin Öğrenim Düzeylerine Göre Sayısal Dağılımı ile Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklenti Puanlarının Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

GRUPLAR	N	X	S
Okur-yazar değil	9	72.44	2.92
Okur-yazar ya da İlkokul mezunu	209	69.09	8.33
Ortaokul ya da Lise mezunu	517	71.40	6.42
Üniversite ya da yüksekokul mezunu	212	72.09	6.68
Lisans üstü öğrenimli	30	69.46	8.48
TOPLAM	977	71.01	7.05

Tablo-4'de gösterilen, velilerin öğrenim düzeylerine göre psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin aritmetik ortalamalarına bakıldığında birinci derecede okur-yazar olmayanların, ikinci derecede Üniversite ya da yüksekokulu mezunu olanların, üçüncü derecede ortaokul ya da lise mezunlarının, dördüncü derecede lisans üstü öğrenimli olanların, beşinci derecede okur-yazar ya da ilkokul mezunlarının yer aldığı görülmektedir.

Grupların psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti puan ortalamaları arasında görülen farkların anlamlı olup olmadığını anlamak amacı ile tek-yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Uygulanan varyans analizi sonucu Tablo-5 'de verilmiştir.

TABLO-5

Velilerin Öğrenim Düzeylerine Göre Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklenti Puanlarına İlişkin Varyans Analizi

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F	SONUÇ
Gruplar arası	4	1190.123	297.531	6.107	P* < .05
Gruplar içi	972	47353.775	48.718		
TOPLAM	976	48543.898			

*P<0.05

Tablo-5'de görüldüğü üzere uygulanan varyans analizi sonucunda velilerin öğrenim düzeylerine göre psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti puan ortalamaları arasında farkın anlamlı olduğu anlaşılmaktadır($F=6.107, P<.05$).

Grupların puan ortalamaları arasında görülen bu genel farklılığın hangi gruplar arasında anlamlı farkların olduğunu belirlemek amacıyla t-testi uygulanarak ikişerli grup halinde karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmaya ait sonuçlar Tablo-6'da verilmiştir.

TABLO-6

Öğrenim Düzeylerine Göre Velilerin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklenti Puanları Üzerinde Uygulanan t-testi Sonuçları

GRUPLAR	Sd	t	SONUÇ
Okur-yazar değil / Okur-yazar İlkokul	216	1.202	$P>.05$
Okur-yazar değil / Ortaokul-Lise	524	4.83	$P>.05$
Okur-yazar değil / Yüksekokul- Üniversite	219	0.156	$P>.05$
Okur-yazar değil / Lisansüstü	37	1.027	$P>.05$
Okur-yazar İlkokul / Ortaokul-Lise	724	-4.019	$P<.05$
Okur-yazar İlkokul / Yüksekokul-Üniversite	419	-4.082	$P<.05$
Okur-yazar İlkokul / Lisansüstü	237	-0.231	$P>.05$
Ortaokul-Lise / Yüksekokul-Üniversite	727	-1.297	$P>.05$
Ortaokul-Lise / Lisansüstü	545	1.576	$P>.05$
Yüksekokul-Üniversite / Lisansüstü	240	1.944	$P>.05$

* $P<0.05$

Tablo'6 da verilen bilgilere göre, öğrenimleri okumından velilerin oluşturdukları gruplar arasında yapılan karşılaştırmada "Okur-yazar ilkokul ile Ortaokul-Lise", "Okur-yazar ilkokul ile Yüksekokul-Üniversite" olan gruplar arasında ki farkların .05 düzeyinde anlamlı olduğu anlaşılmaktadır($P<.05$). Diğer grupların psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti puan ortalamaları arasında ki farkların anlamlı olmadığı görülmektedir($P>.05$).

Velilerin beklenti düzeylerinin öğrenimlerine göre anlamlı olan grupların puan ortalamalarına bakıldığında öğrenim durumu "ortaokul-lise ile yüksek okul-üniversite" olan veliler lehine değiştiği anlaşılmaktadır.

Ana-Babanın öğrenim düzeyi yükseldikçe çocuklarına daha bilinçli davranmaya, ihtiyaçlarına cevap vermeye ve çocuklarıyla demokratik ilişkiler içine girmeye başlayacaklardır. Velilerin öğrenim durumlarının yükselmesi velilerin eğitim kurumlarına olan bakışını etkileyeceği buna bağlı olarak eğitimden beklentilerinin artacağı düşünülebilir.

Öğrenim düzeylerine göre,velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır. Benzeri bazı araştırmalar bu sonucu desteklerken bazıları desteklememektedir. Kepçeoğlu'nun(1975) araştırmasında öğrenim düzeyine göre öğretmenlerin rehberlik anlayışının üniversiteyi bitirenler lehine farklılık J-östç;4i-i bulunmuştur (Kepçeoğlu, 1975:73). Canbolat'ın(1987) araştırmasında velilerin öğrenim düzeyi yükseldikçe öğretmenlerden beklentilerinin de yükseldiği ortaya çıkmıştır(Alp, 1995:26). Balcı'nın araştırmasında da fakülte mezunlarının rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin fazla olduğu görülmüştür(Balcı,1990: 13).

Özdemir araştırmasında yöneticileri psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin bitirdikleri fakülteye göre farklılık göst-m..ıdığıni bulmuştur (Özdemir,1991: 117-118). Alp'in araştırmasında öğrenim düzeylerine göre velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeyleri arasında bir fark bulunmamıştır (Alp,1995:71). Bozkurt'un araştırmasında ilköğretim öğretmenlerinin, rehberlik uzmanının görevleri konusunda bilgi düzeylerinin öğretmenlerin eğitim düzeyine göre farklılaşmadığını bulmuştur (Bozkurt,1998:89).

4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Alt problemler içinde yer alan dördüncü alt problem ile velilerin meslekler bakımından psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeylerinin değişip değişmediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçla örnekleme giren velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti puan ortalamaları meslekleri bakımından karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma "Ev hanımı", "İşçi", "Memur", "Esnaf-zanaatkar", ve "Serbest meslek sahibi" olmak üzere beş grup arasında yapılmış ve buna göre hesaplanan sayısal bilgiler Tablo-7'de verilmiştir.

TABLO-7

Velilerin Mesleklerine Göre Sayısal Dağılımı ile Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklenti Puanlarının Aritmetik Ortalamaları Ve Standart Sapmaları

Meslekler'(Gruplar)	N	X	S
Ev Hanımı	224	70.06	7.31
İşçi	169	69.87	7.85
Memur (subay,polis,öğretmen v.b.)	403	72.27	5.77
Esnaf-Zanaatkar(berber, tüccar v.b.)	102	71.49	6.79
Serbest Meslek Sahibi(doktor.avukat.v.b)	79	69.06	9.34
TOPLAM	977	71.01	7.05

Tablo-7'de mesleklere göre velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin aritmetik ortalamasına bakıldığında birinci memurlar, ikinci esnaf ve zanaatkarlar, üçüncü ev hanımları, dördüncü işçiler, beşinci serbest meslek sahipleri oldukları görülmektedir.

Grupların psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti puan ortalamaları arasında görülen bu farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacı ile

tek-yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Uygulanan varyans analizi sonucu Tablo-8 'de verilmiştir.

TABL0-8

Velilerin Mesleğine Göre Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklenti Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F	SONUÇ
Gruplar arası	4	1384.233	346.058	7.133	P* < .05
Gruplar içi	972	47159.664	48.513		
TOPLAM	976	48543.898			

*P < 0.05

Tablo-8'de görüldüğü üzere gruplar arasındaki farkların .05 düzeyinden anlamlı olduğu anlaşılmıştır (F=7.133, P* < .05).

Grupların puan ortalamaları arasında görülen bu genel farklılığın hangi gruplar arasında anlamlı farkların olduğunu belirlemek amacı ile t-testi uygulanarak ikiyeşerli grup halinde karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmaya ait sonuçlar Tablo-9'da verilmiştir.

TABL0-9

Mesleklerine Göre Velilerin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklenti Puanları Üzerinde Uygulanan t-testi Sonuçları

GRUPLAR	Sd	T	SONUÇ
Ev hanımı / İşçi	391	0.243	P > .05
Ev hanımı / Memur (Subay, polis, Öğretmen v.b.)	625	-4.167	P* < .05
Ev hanımı / Esnaf ve Zanaatkar (berber, tüccar, terzi v.b.)	324	-1.671	P > .05
Ev hanımı / Serbest Meslek Sahibi (doktor, avukat, mühendis vb)	301	0.968	P > .05
İşçi / Memur (subay, polis, öğretmen vb)	570	-4.050	P* < .05

işçi / Esnaf ve Zanaatkar (berber, Tüccar,terzi vb)	269	-1.722	P>.05
işçi / Serbest Meslek Sahibi(doktor Avukat vb)	246	0.713	P>.05
Memur / Esnaf ve Zanaatkar	503	1.178	P>.05
Memur / Serbest Meslek Sahibi	480	4.020	P*<.05
Esnaf ve Zanaatkar / Serbest Meslek Sahibi	179	2.023	P*<.05

*P<0.05

Tablo-9'da verilen bilgilere göre, meslekleri bakımından velilerin oluşturdukları gruplar arasında yapılan karşılaştırmada "ev hanımı ile memur" ve "işçi ile memur" , "memur ile serbest meslek sahibi" ve "Esnaf ve zanaatkar ile Serbest meslek sahibi" olan gruplar arasındaki farkların anlamlı olduğu anlaşılmaktadır(P*<.05).Diğer grupların psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti puanı ortalamaları arasındaki farkların ise anlamlı görülmemektedir(p>.05).

Bu sonuçlara göre,genel olarak velilerin meslekleri ile psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu, velilerin beklenti düzeylerinin ortalamalarına bakıldığında ortalamaların mesleği memur ,esnaf ve zanaatkar olan veliler lehine değiştiği anlaşılmaktadır.

Mesleği memur olan velilerin beklentilerinin diğer meslek gruplarından daha fazla olması onların bütün umut ve ideallerini çocuklarına bağlamış olmasıyla ilgili olabilir. Bu gruba giren veliler orta seviyede vasat. bir şekilde yaşamlarını sürdürmekte bütün umut ve beklentileri çocukları üzerinde yoğunlaşmış durumdadır. Çocuklarına daha mutlu bir yaşam,daha iyi bir gelecek ve topluma daha iyi bireyler yetiştirmeyi amaç edinmektedirler. Özellikle çocuklarını okula gönderirken bir çok beklenti içindedirler. Rehberlik hizmetlerinin de bu beklentilerine yardımcı olacağına inanmış olabilecekleri düşünülebilir. Ayrıca bu sonuç orta sınıf ailelerin çocuklarına daha fazla ilgi göstermesi ve sosyal statülerinin yükseltilmesine çabalamalarıyla açıklanabilir.

Mesleği esnaf ve zanaatkar olan velilerin serbest meslek sahibi olan velilere göre psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin yüksek çıkması söz konusu velilerin sosyo-ekonomik durumlarının düşük olmasından dolayı çocuklarının daha ıy eğitim almalarına ve eğitim hizmetlerinden daha çok yararlanmak istemelerine bağlanabilir.

Alp'in(1995) yaptığı araştırmada da velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin mesleği memur olan velilerin lehine anlamlı bulunmuştur (Alp, 1995 :72).

5. Beşinci Alt Probleme ilişkin Bulgu ve Yorumlar

Alt problemler içinde yer alan beşinci alt problem velilerin çocuklarına karşı tutumları bakımından psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeylerinin değişip değişmediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçla örnekleme giren velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti puan ortalamaları, çocuklarına karşı tutumları bakımından karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma, "otoriter", "demokratik", "ilgisiz" ve "koruyucu" olmak üzere dört grup arasında yapılmış ve buna göre hesaplanan sayısal bilgiler Tablo-lü'da verilmiştir.

TABLO-IO

Velilerin Çocuklarına Karşı Tutumlarına Göre Sayısal Dağılımı ile Psikolojik danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklenti Puanlarının Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

GRUPLAR	N	X	S
Demokratik	670	71.59	6.39
Otoriter	111	69.63	8.00
İlgisiz	7	64.42	13.22
Koruyucu		70.00	8.03
TOPLAM	977	71.01	7.05

Tablo-10'da çocuklarına karşı tutumlarına göre velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin aritmetik ortalamalarına bakıldığında, birinci demokratik tutumu benimseyen veliler, ikinci koruyucu tutumu benimseyen veliler, üçüncü otoriter tutumu benimseyen veliler, dördüncü ilgisiz tutumu benimseyen veliler olduğu görülmektedir.

Grupların psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti puan ortalamaları arasında görülen bu farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacı ile tek-yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Uygulanan varyans analizi sonucu Tablo-I I'de verilmiştir.

TABLO-II

Velilerin Çocuklarına Karşı Benimsedikleri Tutumlarına Göre
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklenti
Puanlarına İlişli Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F	SONUÇ
Gruplar arası	3	931.387	310.462	6.345	P* < .05
Gruplar içi	973	47612.511	48.934		
TOPLAM	976	48543.898			

*P < 0.05

Tablo- I I'e bakıldığında gruplar arasındaki farkların anlamlı olduğu anlaşılmıştır (F=6.345, P* < .05).

Grupların puan ortalamaları arasında görülen farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacı ile t-testi uygulanarak gruplar ikişer ikişer karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmaya ait sonuçlar Tablo-12'de verilmiştir.

TABLO-12

Çocuklarına Karşı Benimsedikleri Tutumlarına Göre Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklenti Puanı Üzerinde Uygulanan t-testi Sonuçları

GRUPLAR	Sd	t	SONUÇ
Demokratik/ Otoriter	779	2.878	$P>.05$
Demokratik / Ilgisiz	675	2.906	$P>.05$
Demokratik/ Koruyucu	857	2.835	$P>.05$
Otoriter / Ilgisiz	116	1.598	$P>.05$
Otoriter / Koruyucu	298	-0.390	$P>.05$
Ilgisiz / Koruyucu	194	-1.756	$P>.05$

* $P<.05$

Tablo-12'deki bilgilere göre psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti puan ortalaması diğer gruplara göre yüksek olan demokratik tutumunu benimseyen gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu ($P<.05$); diğer gruplar arasındaki farkların ise anlamlı olmadığı bulunmuştur ($P>.05$)

Buna göre, velilerin çocuklarına karşı benimsedikleri tutum ile psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeyleri arasında bir ilişkinin bulunduğu ve velilerin beklenti düzeylerinin tutumlarına göre demokratik davranan veliler lehine değiştiği anlaşılmaktadır.

Velilerin çocuklarına karşı tutumlarından demokratik tutumu benimseyenlerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeyleri ilgisiz tutumu benimseyenlere göre farklı bulunurken, demokratik tutum ile koruyucu ve otoriter tutumdaki velilerin beklenti düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olmadığı sonucuna varılmıştır.

Çocuklarına karşı demokratik davranan velilerin amacı çocuklarını daha iyi yetiştirmektir, onlar için en uygun olanı yapmak çocuklarının mutlu olmalarını sağlamaktır. Bu amaçla çocuklarının eğitiminde de en iyi eğitimi sağlamak,

başarılarını artırmak ve çocuklarını bir bütün olarak gelişimini sağlamak isterler. Bu isteklerini gerçekleştirmelerine yardımcı olacak hizmet dalı okullarda sunulan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleridir.

Dolayısıyla çocuklarına demokratik davranan velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin daha yüksek olacağı düşünülebilir. Buna göre, velilerin çocuklarına verdiği değer, gösterdiği ilgi, saygı oranında psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin de değiştiği söylenebilir.

Ana-baba tutumları ile ilgili öğrenciler üzerinde yapılan araştırmaların bulguları da yukarıdaki bulgulara paralellik göstermektedir. Alp'in (1995) araştırmasında velilerin çocuklarına karşı tutumlarında demokratik tutumu benimseyenlerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeylerinin otoriter ve ilgisiz tutumu benimseyenlere göre farklı bulunurken, demokratik tutum ile koruyucu tutumdaki velilerin beklenti düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olmadığı sonucuna varılmıştır (Alp,1995:74). Ersanlı'nın(1988) araştırmasında ailenin tutumu demokratikleştikçe çocuğun benlik tasarımı düzeyinin yükseldiği, otoriter ve ilgisiz olursa benlik tasarımı düzeyinin düştüğü görülmüştür(Ersanlı, 1988).

Kaya'nın (1988) araştırmasında da demokratik tutumu benimseyenlerin benlik tasarımı yüksek bulunmuş .Bozkurt(1989) da demokratik tutumun üniversite öğrencilerin atılganlık düzeyini geliştirdiğini bulmuştur (Aktaran:Alp,1995:75) . Bu sonuçlara göre, bu araştırmada velilerin çocuklarına karşı tutumu ile psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeyleri arasında bir ilişkinin bulunduğu söylenebilir. Ancak bu konuda yapılmış araştırmalara ulaşılabildiğinde daha gerçekçi bir sonuca varılabilir.

6. AltıncıAlt Probleme İlişkin Bulgu ve Yummlar

Alt problemler içinde yer alan altıncı alt problem ile velilerin çocuklarını gönderdikleri okul türü bakımından psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeylerinin değişip değişmediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çocuklarını gönderdikleri okul türüne göre velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeyleri arasında önemli bir fark olup olmadığını test etmek amacı ile iki okul türü olduğu için doğrudan t-testi uygulanmıştır. Bu hesaplara ait sayısal bilgiler ve t-testi sonuçları Tablo-13 'de verilmiştir.

TABL0-13

Velilerin ..Çocuklarını Gönderdikleri Okul Türüne Göre Sayısal Dağılımı ile Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklenti Puanlarının Aritmetik Ortalamaları,Standart Sapmaları ve t- testi Sonuçları

OKUL	N	X	s	Sd	T	Sonuç
Genel	650	71.73	6.41	975	4.597	P* < .05
Meslek	327	69.56	7.99			

*P<0.05

Tablo-13 incelendiğinde, genel lise ile meslek lisesi arasında velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti puan ortalamalarının farkları anlamlı olduğu bulunmuştur($t=4.597$, $P^* < .05$).

Buna göre, çocuklarını gönderdikleri okul türüne göre velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinde beklenti düzeylerinin değiştiği anlaşılmaktadır. Bu sonuç çocuklarını genel liseye gönderen velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Öğrencisi meslek lisesinde okuyan veliler ekonomik kaygılarından veya çocuklarının eğitim durumlarının zayıf olmasından dolayı çocuklarını kısa yoldan

meslek edinmeleri için meslek liselerine göndermiş olabilirler. Bunun sonucu olarak velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentileri düşük olabilir. Öğrencisi genel lisede okuyan velilerin ise çocuklarının lise sonrası gelecekleri konusunda üniversiteye girememeye, işsiz kalma gibi kaygılarının olmasından psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin yüksek çıkmasına yol açmış olabilir.

Çocukların genel liseye gönderen velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin çocuklarını meslek lisesine gönderen velilerden farklı bulunmuştur.

Gökçe,(1984) Ortaöğretim Gençliği üzerinde yaptığı bir çalışmada, öğrenciler lisede okuma nedenleri bakımından sıralandığında; genel liseye devam eden öğrencilerden üniversiteye girebilmek için okuyanlar ilk sırada yer almıştır. Meslek lisesine devam eden öğrencilerden meslek edinmek için okuyanlar ikinci sırada yer almıştır. Aynı lise öğrencilerinin okul başarısının gelecek yaşamdaki önemi genel lise ve meslek lisesi için çok önemli iken özel lisede okuyanlar için orta derecede önemli olduğu görülmüştür(Gökçe, 1984:72- 75).

Alp'in(1995) araştırmasında çocuklarını genel lise ve meslek lisesine gönderen velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentileri arasındaki farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur (Alp,1995:76).

BÖLÜMV:

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan genel sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

Bu araştırmada varılan sonuçlara göre; velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden çok yoğun ve yaygın beklenti içinde oldukları, beklentilerinin cinsiyetlerine göre farklılık göstermediği, öğrenim düzeylerine göre lise ve üniversite mezunlarının lehine, mesleklerine göre memur,esnaf ve zanaatkarlar olan velilerin lehine ve çocuklarına karşı tutumlarına göre demokratik veliler lehine farklılık gösterdiği görülmektedir. Ayrıca velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeyleri çocuklarını gönderdikleri okul türüne göre; genel liselerin lehine farklılık göstermektedir.

Velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinde cinsiyetlerinden ziyade onların öğrenim düzeyleri,çocuklarını gönderdikleri okul, meslekleri ve onların çocukları ile olan ilişki, tutum ve tavırlarının .etkili olduğu, ayrıca çocuğun zamanın büyük bir bölümünü evde geçirdiği düşünülürse,okul ve psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri velilere tanıtılmadan rehberlik çalışmalarından beklenen başarının elde edilemeyeceği sonucuna varılmıştır. Araştırma bulgularında da velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin yoğun olduğu, en çok yoğunlaşan beklenti maddelerinin başında da velilerin bilgilendirilmesi ile ilgili maddeler olduğu görülmektedir.

Öneriler

Bu araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak aşağıda belirtilen öneriler sunulmaktadır:

Uygulamacılar İçin Öneriler

1. Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri veren rehberlik uzmanı sayıları artırılmalıdır.
2. Okul.rehberlik programının hazırlanmasında velileri de kapsama alan bir program hazırlanmalı, var olan programlar yeniden düzenlenmelidir.
3. Öğrencinin yakın çevresi ve veliler için zaman zaman psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini tanıtıcı seminer, konferans ve toplantılar düzenlenmelidir.
4. Belli aralıklarla çocukların .ve ailelerin gelişimlerine ve ihtiyaçlarına uygun bilgi ve broşürler hazırlanarak ailelere yollanmalıdır.
5. Velilerin ve kamuoyunun psikolojik .danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin duyarlılığını artırıcı yönde çaba harcanmalıdır.

Araştırmacılar İçin Öneriler

1. Bu araştırma Lefkoşa merkezindeki rehberlik servisi olan Liselerde yapılmıştır. Benzer bir araştırma Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin genelinde yapılabilir.
2. Rehberlik hizmetleri sadece orta öğretim kurumlarında değil,artık eğitimin ilköğretim kademesine de girme aşamasındadır. Bu nedenle lise düzeyinde yapılan bu araştırma ilköğretim kurumlarında.da.yapılabilir.
- 3.Velilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentileri ile öğretmen,yönetici ve öğrencilerin beklentilerini karşılaştıran araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- AKBAŞ, Sabit. (2001). İlköğretim ve Ortaöğretim Okullarında rehberlik Hizmetlerinin Yürütülmesinde Oluşturulan İşbirliğinin İncelenmesi. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış) 'ül<sel< Lisans Tezi)
- AKKÖK, Füsün. (2000). İlköğretimde Rehberlik . Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları. No:112
- ALİCİK, Hasan. (2003). Kıbrıs Türk Aile Yapısı, Kıbrıs Gazetesi (21 Mart 2003), s.13.
- ALP, Düriye. (19Q5). Velilerin Orta Dereceli Okullardaki Psil<.Ql()jil<. Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentileri. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- BAKIRCIOGLU, Rasim. (1994). Rehberlik ve Psikolojik Dal lışlla,Turan Kitapevi. Ankara.
- BALCI, Seher. (1990). Meslek Liselerinde Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentiler. Ankara:Gazi Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- BAYMUR, Feriha. (1971). Okullarımızda Önemli Bir sorun.Rehberhk. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Basımevi.

..... (1975). Rehberlik Nedir? Rehberliğin Anlamı, İlkeleri, Türleri ve Başlıca Görevleri. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

BİNBAŞIOĞLU, Cavit.(1989).Rehberlik. Binbaşı oğlu Yayınevi

BOZKURT, Yöner. (1998). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Sınıf Öğretmenlerinin İlkokul Rehberlik Uzmanının Görevleri Konusunda Bilinçlilik Düzeyleri. İstanbul : Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

CENNET, Engin. (1991). A Study On the Roles and Functions of Elementary School Counselors as Perceived By Parents and Teachers. Ankara: ODTÜ (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

DENİZ, Zeynep. (1993). Liselerdeki Yönetici,Sınıf Öğretmeni ve Ders Öğretmenlerinin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Beklentilerinin Bazı Değişkenlere göre incelenmesi. Malatya:İnönü Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

DÖKMEN, Üstün. (1985). İhsen Miller.Reşat Nuri ve Güngör Dilmen'in Tiyatrolarındaki Aile-İçi İletişim Çatışmalarının Graph Transactional ve Sosyometrik Analizle İncelenmesi. IIL Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları. Ankara:Psikologlar Derneği Yayınları.

ERKAN, Serdar. (1997). *İlköğretim Öğrencilerinin Rehberlik İhtiyaçlarının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*,3, s.400

.....(2000). *İlköğretimde Rehberlik*. Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları.No:112

ERSANLI, Kutman. (1988). *Lise Öğrencilerinin Benlik Tasarımı Düzeylerini Etkileyen Faktörler.* Konya:S.Ü.,(Yayınlanmamış Doktora Tezi).

GEÇTAN, Engin. (1984). *Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar.* Ankara:Maya Yayınları.3 .Baskı.

GÖKÇE, Birsen. (1984). *Orta Öğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları.* Ankara:Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları No:270

İNSAY, Emine. (2002). *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti. İlkokullarında Öğretmen,Öğrenci ve Velilerin Rehberlik İhtiyaçları.* Doğu Akdeniz Üniversitesi Uluslararası Eğitim Kongresinde sunulan bildiri. Magosa (8-10 Mayıs)

KAÖİTÇİBAŞI, Çiğdem. (1980). *Türkiye 'de Çocuğun Değeri, Gelişme Ortamı ve Alınması Gereken Önlemler.* Psikoloji Dergisi. 10

KARAGÜLMEZ, Esin. (2002). *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Genel Liselerindeki Yönetici.Öğretmen ve Öğrencilerin Beklentileri.* Yakındoğu Üniversitesi Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresinde sunulan bildiri. Lefkoşa (25-28 Ekim)

KANT ARCI OGLU; Selçuk..(1975). "Rehberlik"Tanımı,Gelişimi,Alanı,
Teknikleri,Örgütü Programı. Ankara:Daily News
Web.Ofset Tesisleri

KARASAR, Niyazi. (1991). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara:Sanem
Matbaacılık.

KAYA, Alim ; A. ÇİVİTÇİ. (2002).<Psikolojik Danışma ve Rehberlik
Pegem Yayıncılık. Eskişehir.

KEPÇEOĞLU, Muharrem. (1975); Orta Dereceli Okullarda Rehberlik
Anlayışı. Ankara; Milli Eğitim Bakanlığı Planlama
Araştırma ve Koordinasyon Dairesi.

(1986). *"Okullardaki Psikolojik Danışma ve
Rehberlik Uygulamalarının Temel Sorunları"*. İnsan
Bilim Dergisi: ODTÜ Yayınları,V/1,103,113.

..... (1994). Psikolojik-Danışma ve Rehberlik. Ankara:
Özerler Matbaası.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Milli
Eğitim Yasası (17/1986-10/1987-40/1992).

KUZGUN, Yıldız. (1981). *Okul Danışmanlarının Rol Algıları ve Rol
Beklentileri*. I. Ulusal Psikoloji Kongresi. İzmir

.....(1995). Rehberlik ve Psikolojik Danışma. Ankara:
ÖSYM Eğitim-Yayınları

ONUR, Mustafa. (1997). Giresun İİİ Merkez Liselerindeki
Yönetici.Öğretmen ve Öğrencilerin Rehberlik

Anlayışlarının İncelenmesi. Trabzon:Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ÖZDEMİR, İbrahim. Ethem. (1991), Bazı Değişkenlerin Liselerdeki Öğrenci, Öğretmen, Danışman ve Yöneticilerin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentilerine Etkisi .Ankara:H.Ü., (Yayınlanmamış Doktora Tezi)

ÖZGÜVEN, İbrahim Ethem. (1987). *Yüksek Öğretimde Öğrenci Kişilik Hizmetleri*. Yüksek Öğretimde Danışma Toplantısı. Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınlan No: 161

..... (2000).Çağdaş.Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik. Ankara: PDREM yayınlan.2.Baskı

ÖZOGLU, Süleyman Çetin. (1977) *Eğitimde Güncel Bir Konu:Okullarda Rehberlik Hizmetleri*. Eğitim ve Bilim Dergisi. Ankara .ŞafakMatbaacılık.s: 18

ÖZTOPRAK, Süheyla ; F. Akkoyun (1993). *Rehberlik Hizmetlerinin Tanıtılmasının Veli Beklentilerine Etkisi*. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi. s.1

ÖZTÜRK, Abdülkadir. (1999). Lise Öğretmenlerinin Rehberlik Hizmetlerini Algılama Düzeyleri. Bursa:Uludağ Üniversitesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

- PIŞKİN, Metin. (1989). Orta Dereceli Okullarda Görevli Yönetici ,Öğretmen ve Danışmaların İdeal ve Gerçek Algıları. Ankara: A.Ü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- TAN, Hasan. (1992). Psikolojik Danışma ve Rehberlik,İstanbul:Milli Eğitim Basım Evi.
- TATLIOÖ-LU, Kasım. (1999). Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Servisinden Beklentiler Üzerine Bir Araştırma. Konya:Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- TUZCUOÖ-LU, Necla. (1995). İlkokullarda Rehberlik Servislerinden Beklentiler ve Rehberlik Servisinin Öğrenciler Üzerindeki Etkisi. İstanbul:Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi)
- YEŞİL YAPRAK , Binnur. (2002). Eğitimde Rehberlik Hizmetleri. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım. 3.Baskı.
- YILMAZ, Hasan ve Ö. ÜRE (1995) Öğretmenler için Rehberlik Bilgisi. Konya: Atleks.

EKLER

EK-1
AÇIKLAMA

Sayın Veli,

Liselerde öğrencilere sunulan Psikolojik danışma ve Rehberlik hizmetlerinden beklentilerinizi belirlemek ve hizmetlerin beklentileriniz doğrultusunda sunulmasına yardımcı olma amacıyla bir araştırma yapmaktayım.

Bu ankette elde edilecek veriler sadece araştırmada kullanılacağından kimliğinizle ilgili tanıtıcı bilgiler gerekmemektedir.

Sizden istenilen her maddeyi dikkatlice okuduktan sonra Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri ile ilgili beklentilerinizi derecelendirmenizdir. Her beklenti ile ilgili olarak KATILIYORUM (A), KISMEN KATILIYORUM (B) ve KATILMIYORUM (C) ifadelerinin altında yer alan boşluklardan size uygun olan birini

A
(X)

B
()

C
() şeklinde işaretleyiniz.

Araştırmanın amacına ulaşabilmesi sizin ilgili anketi içtenlikle cevaplandırmanıza bağlıdır. Bu konuda gerekli titizliği göstereceğinizi umarım, yardımlarınız için teşekkür ederim.

Ekim, 2002-LEFKOŞA

Saygılarımla
Rehber Öğretmen Ali YAKAR
Yakındoğu Üniversitesi Master Öğrencisi

EK-2
VELİLERİN PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK
HİZMETLERİNDEN BEKLENTİLERİ ANKETİ

BEKLENTİ MADDELERİ	Katılıyorum (A)	Kısmen Katılıyorum (B)	Katılmıyorum (C)
1. Psikolojik danışma, rehberlik hizmetleri öğrencilere tanıtılmalı.	()	()	()
2. Okulun eğitimi öğretimi, disiplin kuralları hakkında öğrenci ve veliler bilgilendirilmeli.	()	()	()
3. Okula yeni kaydolmuş ve naklen gelen öğrencilerin okula ve çevresine alışmalarına yardım edilmeli.	n	()	n
4. Öğrencilere okul-ıç ve okul dışı çevre tanıtılmalı.	n	()	-)
5. Okulla ilgili problemlerin çözümünde öğrencilere yardım edilmeli.	n	()	n
6. Başarısız öğrencilerin uyumlanmalarına ilgilendirilmeli.	n	()	n
7. Arkadaşlıklar ile ilgili problemlerin çözümünde öğrencilere yardım edilmeli.	n	()	n
8. Gelişim problemlerinin çözümünde öğrencilere yardım edilmeli.	n	()	n
9. Öğrencilerin sınav kaygılarını yenmelerinde yardım edilmeli.	n	()	n
10. Öğrencilerin kötü alışkanlıklar edinmelerini önleyici çalışmalar yapılmalı.	n	()	-)
11. Öğrencilerin bir birey olarak kendilerini tanıma, tanıma ve kabul etmelerine yardım edilmeli.	n	()	)
12. Öğrencilerin ders, kurs ve program seçmelerine yardım edilmeli.	n	()	()
13. Öğrencilere gerektiğinde psikolojik test ve envanterler uygulanmalı, elde edilen sonuçlar ilgili öğrencilerle paylaşılmalı.	n	()	n
14. Özel ve üstün yetenekli öğrenciler belirlenmeli ve gelişmeleri için destek verilmeli.	n	()	n
15. Öğrencilerin yetenekleri ölçüsünde başarılı olmaları için gerekli yardımlar verilmeli.	n	()	()
16. Öğrencilerin özel ihtiyaç ve problemleri belirlenmeli ve gerekli yardım verilmeli.	n	()	()
17. Sınıf Geçme sistemi hakkında öğrencilere açıklayıcı bilgiler verilmeli.	n	()	n
18. Öğrencilere başarılı olma ve verimlilik için çalışma yollarına ilişkin bilgiler verilmeli.	n	()	n
19. Gerektiğinde öğrenci hakkında toplanan genel bilgiler veli ve öğretmenlerle paylaşılmalı.	n	()	()
20. Öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirilmelerine yardım edilmeli.	n	()	n

EK-3

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz

- a. () Kız
- b. () Erkek

2. Öğrenim Düzeyiniz

- a. () Okur yazar değil
- b. () Okur-yazar ya da ilköğretim mezunu
- c. () Ortaokul ya da lise mezunu
- d. () Üniversite ya da yükseköğretim mezunu
- e. () Lisansüstü öğrenimli

3. Mesleğiniz

- a. () Ev hanımı
- b. () İşçi
- c. () Memur (sivil, askerî, öğretmen v.b.)
- d. () Esnaf ve zanaatkar (Berber, tüccar, terzi v.b.)
- e. () Serbest meslek sahibi (Doktor, avukat, mühendis v.b.)

4. Çocuklarınıza karşı tutumunuz

- a. () Demokratik
- b. () Otoriter
- c. () İlgisiz
- d. () Koruyucu

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MILLÎ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI

Sayı: EJ.~:./2002

Lefkoşa, 1 Ekim 2002

Sn. Ali Yakar
Atatürk İlkokulu Rehber Öğretmeni,
Lefkoşa.

Bakanlığımız, Genel Ortaöğretim Dairesi ve Mesleki Teknik Öğretim Dairesi Müdürlüklerine bağlı okullarda öğrenim gören öğrencilerin velilerine yönelik olarak azırlamış olduğunuz "Velilerin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetinden eklentileri" konulu anket soruları Bakanlığımız, Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğünce değerlendirilmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda anketin uygulanması uygun görülmüştür. Ancak, anket uygulanmadan önce anketin uygulanacağı okulların bağlı bulunduğu Müdürlükle istişareti-1-)t-"B\<l"-e,inygulanacağızamqms"J!"/-nmalıdt

Bilgi edinilmesini ve anket uygulandıktan sonra sonuçların Bakanlığımız Talim Terbiye Dairesi Müdürlüğü'ne ulaştırılmasını Baygı ile rica ederim.

Vedat FŞ;~
Bakanlık Müdürü

(Bilgi ve gereği için)
Teftiş Dairesi Müdürlüğü
Genel Ortaöğretim P9irElsi Müdürlüğü
Mesleki Teknik Öğretim Dairesi Müdürlüğü
Talim Terbiye Dairesi Müdürlüğü (Bilgi için).

SC/

Tel (90) (312) 228 3136
Fax (90) (092) 228 2.334
E-mail mebcfuebnei .nct

Lefkoşa-KIBRIS